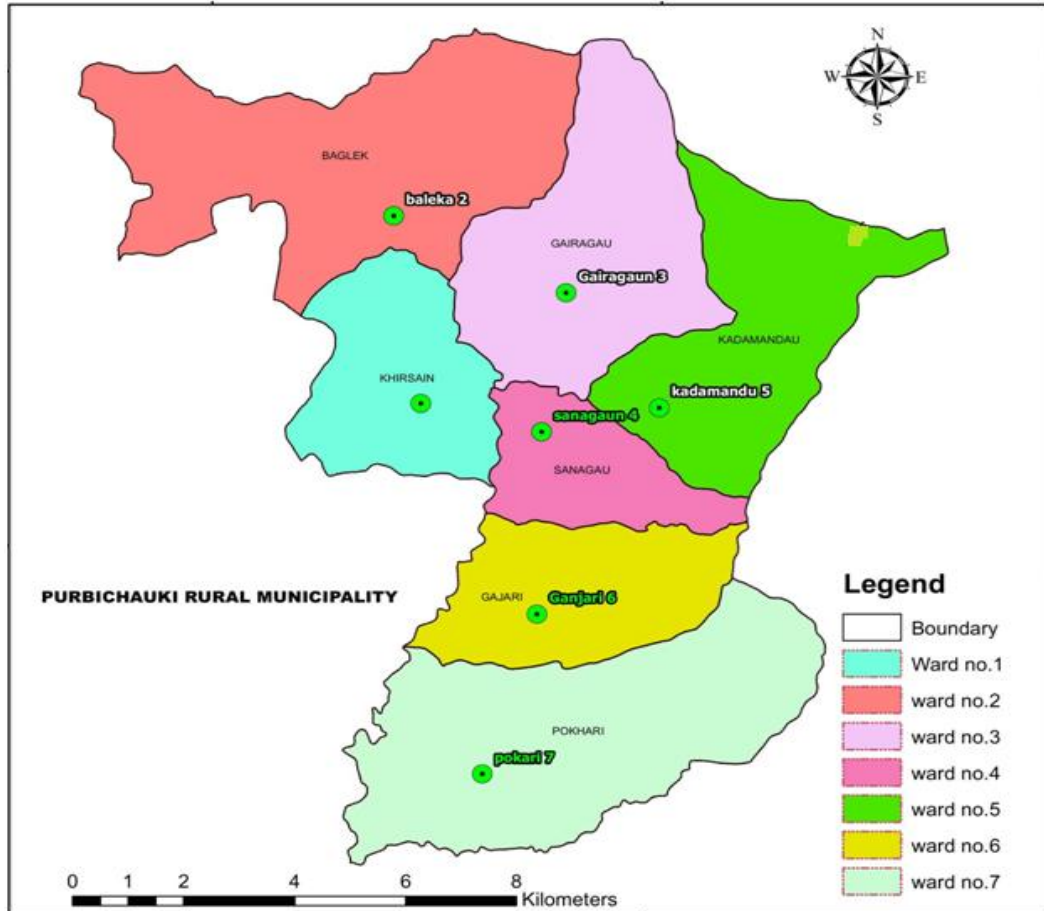

गाउँ वस्तुगत विवरण

Village Profile

पूर्वीचौकी गाउँपालिका, डोटी

२०७५

प्रकाशकीय

२०७२ साल असोज ३ गते नयाँ संविधान जारी भएसंगै मुलुकमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र संस्थागत भएको छ । नेपाली जनताको लामो त्याग र बलिदानीपछि प्राप्त नयाँ संविधानले देशमा संघात्मक शासन व्यवस्था कायम गरेको छ । संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरि देशको शासकीय संरचना तीन तहमा विभाजन गरिएको छ । संविधानले तीनवटै शासकीय संरचनाहरूलाई संबैधानिक मान्यता दिनुका साथै तीनवटै सरकारका अधिकार सूचीहरू समेत तय गरेको छ । सोही अनुसार तीनवटै तहका निर्वाचनहरू सम्पन्न भई जनप्रतिनिधिहरूले सेवा प्रवाहका साथै विकास निर्माणका कार्यहरूमा समेत तिव्रता दिएको वर्तमान अवस्था छ ।

जनताको नजिकको सरकार स्थानीय तह हो । जनताका दैनिक प्रशासकीय कार्यहरू, आवश्यकता र चाहना तत्काल पुरा गर्न सजिलो होस् भन्नका लागि नै स्थानीय तहहरूलाई शासकीय स्वरूप दिईएको छ । यस अवस्थामा स्थानीय तहहरूले जनचाहना अनुसार सेवा प्रवाह र द्रुत विकास गर्नु जरुरी छ । कुनै पनि विकास योजना निर्माण गर्दा सबैभन्दा पहिले सूचनाको आवश्यकता पर्दछ । स्थानीय तहको वर्तमान अवस्थाको बारेमा जवसम्म जानकारी हुँदैन तवसम्म योजना निर्माण गरेर पनि त्यति सान्दर्भिक हुँदैन ।

यस अवस्थालाई मध्येनजर गर्दै यस पूर्वीचौकी गाउँपालिकाले 'गाउँ बस्तुगत विवरण (Village Profile) तयार गरेको छ । यो विवरण तयार भईसकेपछि आगामी वर्षहरूमा निर्माण हुने योजनाहरू र अन्य सेवा प्रवाहहरू यस विवरणमा उल्लेखित सूचनाहरूलाई आधार बनाएर तयार गर्न गाउँपालिकालाई सहज हुनेछ । साथै सुशासन, पारदर्शिता र उत्तरदायित्वको क्षेत्रमा समेत यस विवरणले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने छ । गाउँपालिकामा काम गर्न आउने अन्य संघसंस्थाहरूलाई पनि यो विवरण सन्दर्भ सामग्रीको रूपमा उपयोगी हुने विश्वास लिएका छौं ।

कुनै पनि अध्ययन आफैमा पूर्ण हुँदैन । त्यस्तै यस बस्तुगत विवरणमा पनि केही कुरा छुटेका हुन सक्छन् । ति छुटेका कुराहरू वा अन्य कुनै त्रुटीहरू भए गाउँपालिकामा जानकारी गराई सहयोग गरिदिन हुन आग्रह गर्दछौं ।

गाउँपालिकाले गाउँ बस्तुगत विवरण तयारी गर्ने जिम्मेवारी परामर्शदाता संस्था समान पहुँच विकास केन्द्र (सिड) नेपाललाई दिएकोप्रति हामी गाउँपालिकाप्रति कृतज्ञ छौं । यस बस्तुगत विवरण तयार गर्ने क्रममा गाउँपालिकाबाट आवश्यक पर्ने सूचनाहरू समयमै उपलब्ध गराएर सहयोग गर्नु हुने गाउँपालिकाका अध्यक्ष दिर्घराज बोगटी, उपाध्यक्ष निर्मला साउँद, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विनोद सापकोटा, वडाध्यक्षहरू, गाउँकार्यपालिकाका सदस्यहरू, वडा सदस्यहरू, गाउँ कार्यपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, विषयगत निकायका कर्मचारीहरूप्रति आभार व्यक्त गर्दछौं । यस कार्यमा सहयोग गर्नु हुने सूचना संकलनकर्ता, सूचनादाता र अन्य सहयोगी सबैलाई हार्दिक धन्यवाद छ ।

सूचना तालिकीकरणमा सहयोग गर्नु हुने ईश्वर केसी, सूचना विश्लेषण एवं बस्तुगत विवरणलाई अन्तिम रूप दिनु हुने पत्रकार रामहरी ओझाप्रति पनि संस्था आभारी छ । धन्यवाद ।

शेरवहादुर मल्ल (अध्यक्ष)

समान पहुँच विकास केन्द्र (सिड) नेपाल, डोटी

जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुखको मन्तव्य

गाउँपालिकाका अध्यक्षको भनाई

बिषय-सूची

परिच्छेद १

परिचय

- १.१ पृष्ठभूमि
- १.२ उद्देश्य
- १.३ वस्तुगत विवरण तयारी गर्नका लागि कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू
- १.४ तयारीका चरण
- १.५ वस्तुगत विवरणको सीमा

परिच्छेद २

गाउँपालिकाको चिनारी

- २.१ भौगोलिक अवस्थिति
- २.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण
- २.३ राजनीतिक अवस्थिति
- २.४ धरातलीय अवस्था
- २.५ प्राकृतिक सम्पदा
- २.७ विकासका सम्भावनाहरू

परिच्छेद ३

पारिवारिक विवरण तथा जनसंख्याको अवस्था

- ३.१ वस्ती र घरपरीवार विवरण
- ३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था
- ३.३ उमेरको आधारमा जनसंख्या विवरण
- ३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण
- ३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण
- ३.६ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण
- ३.७ घरमुलीको विवरण
- ३.८ पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण (१४ वर्षमाथी)
- ३.९ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या विवरण
- ३.१० बसाई सराई सम्बन्धी विवरण (२०७४)
- ३.११ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण (२०७४)
- ३.१२ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण

परिच्छेद ४

आर्थिक अवस्था

- ४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण
- ४.२ कृषिका लागि भूउपयोग गर्ने परिवार संख्या
- ४.३ कृषि तथा पशु विकास
- ४.४ पर्यटन विकास
- ४.५ उद्योग, व्यापार तथा वैकिङ्ग

परिच्छेद ५

सामाजिक अवस्था

- ५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास
- ५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण
- ५.३ खानेपानी तथा सरसफाई
- ५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण
- ५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन
- ५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति
- ५.७ शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था

परिच्छेद ६

वन तथा वातावरणीय स्थिति

- ६.१ वन क्षेत्रको अवस्था
- ६.२ विपद् जोखिम व्यवस्थापन

परिच्छेद ७

भौतिक विकासको अवस्था

- ७.१ यातायात पूर्वाधार
- ७.२ विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा
- ७.३ सञ्चार तथा प्रविधि
- ७.४ आवास तथा भवन

परिच्छेद ८

संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

- ८.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था
- ८.२ सेवा सुविधा संचालन र व्यवस्थापन
- ८.३ संस्थागत सम्बन्ध र नागरिक संगठन
- ८.४ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली

परिच्छेद १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि :

वस्तुगत विवरण भन्नाले कुनै स्थान, क्षेत्रमा रहेको जनसंख्या, भौगोलिक अवस्था, सामाजिक विशेषता, प्राकृतिक सम्पदा, आर्थिक अवस्था, विकासको स्थिति आदि स्पष्ट हुने आधारभूत तथ्यांक, सूचक वा आधाररेखाको विवरण रहेको दस्तावेज हो । वस्तुगत विवरणलाई नेपालीमा “पार्श्वचित्र” पनि भनिन्छ । **Profile** शब्दलाई भुगोल, ईन्जिनियरिङ, चिकित्सा शास्त्र आदि क्षेत्रमा फरक फरक वस्तुको विशेषता विश्लेषण गर्न प्रयोग गरिएता पनि कुनै प्रशासनिक वा भौगोलिक क्षेत्र बारेको तथ्याङ्क प्राप्ति, विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको विवरणलाई पनि वस्तुगत विवरण (Profile) भन्ने गरिएको छ । विगतमा जिल्ला, नगर तथा गाउँको वस्तुगत विवरणको अभिलेख राख्ने तथा अद्यावधिक गर्ने प्रचलन रहेको थियो । केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग र मातहतका तथ्याङ्क कार्यालयहरुबाट जिल्लाको वस्तुगत विवरण प्रकाशन गर्ने गरिएको थियो । साथै विगतमा पनि स्थानीय निकायहरु, विषयगत कार्यालयहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि आदिले समेत तथ्यांकहरु संकलन गरि प्रकाशन गर्ने गरिएको थियो । केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरुले तयार तथा प्रकाशन गर्दै आएको वस्तुगत विवरणमा मुख्य गरेर जनसंख्या, सम्पत्ति तथा आवास सम्बन्धी अधिकतम विवरण समेटेको पाइन्छ, भने स्थानीय निकायको पहल तथा नेतृत्वमा तयार वस्तुगत विवरणमा जनसंख्या, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक, वन तथा वातावरण र संस्थागत विवरण समावेश भएको पाइन्छ ।

नेपालको संविधान अनुसार नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, स्थानीय तह शासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विधेयक, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरु तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । सो अनुसार स्थानीय तहको रणनीतिक/आवधिक, एकीकृत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा र नतिजा अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थिति सहित स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयारी आवश्यक रहेको छ । उक्त विवरणमा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा पूर्वीचौकी गाउँपालिकाभित्र रहेका भौतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, सामाजिक, मानवीय श्रोत साधनहरुको तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुती संलग्न हुन आवश्यक भएकोले यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको हो ।

१.२ उद्देश्य : पूर्वीचौकी गाउँपालिकाको गाउँ वस्तुगत विवरण पुस्तिका तयार गर्नुका निम्न उद्देश्यहरु रहेका छन् :

- संघीय शासन प्रणाली बमोजिम गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गर्ने कानूनी र नीतिगत व्यवस्थाको परिपालना गर्ने
- विषय-क्षेत्रगत स्थितिसहित स्तरीकृत तथ्याङ्कीय सूचकहरु प्रदान गर्ने,
- गाउँपालिकाको विषयमा प्रवाह हुने सूचनाहरुमा एकरूपता ल्याउने,
- गाउँपालिकाको वास्तविक अवस्था पत्ता लगाई आगामी दिनमा सोही अनुसारका नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरु बनाउन आधार प्रदान गर्ने ।

१.३ बस्तुगत विवरण तयारी गर्नका लागि कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु :

- १.३.१. नेपालको संविधान : नेपालको संविधानको धारा ५७ को उपधारा (४), धारा २१४ को उपधारा (२), धारा २२१ को उपधारा (२), धारा २२६ को उपधारा (१) अनुसार स्थानीय तहको अधिकारको सूची अनुसूची ८ मा व्यवस्था गरेको छ । उक्त अनुसूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ ।
- १.३.२ नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरुको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको कार्य विस्तृतीकरणले केन्द्रीय तथ्याङ्क अन्तर्गत तथ्याङ्क सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड, राष्ट्रिय तथ्याङ्क प्रणालीको व्यवस्थापन र गुणस्तर निर्धारण, राष्ट्रियस्तरको गणना र सर्वेक्षण व्यवस्थापन, नेपाल स्ट्याण्डर्ड वर्गीकरण र मापदण्ड विकास र प्रयोग र तथ्याङ्कसम्बन्धी सल्लाहकारी भूमिका बारे उल्लेख गरेको छ । यसैगरी प्रदेश तथ्याङ्क अन्तर्गत तथ्याङ्क सम्बन्धी प्रदेश नीति, कानून तथा मापदण्ड, नेपाल स्ट्याण्डर्ड वर्गीकरण र मापदण्ड अनुसार प्रादेशिक तहको तथ्याङ्क व्यवस्थापन, प्रदेश तहको तथ्याङ्कको सूचना प्रणाली व्यवस्थापन तथा प्रादेशिक तथ्याङ्कीय अभिलेख संरक्षण र व्यवस्थापन आदी उल्लेख गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको एकल अधिकारको विस्तृतीकरणले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क व्यवस्थापन, तथ्याङ्कीय अभिलेख व्यवस्थापन, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ ।
- १.३.३ स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ : यस दिग्दर्शनको दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामुलक ढंगले गर्नु पर्ने र योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानिय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गर्नु पर्ने छ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ ।
- १.३.४. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ : स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा २ को च (२) र (३) ड को (२), (४), (५) र (६) मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ को उपदफा २ थ १), (२) (३), (४) र (५) मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन तथा दफा १२ को वडा समितिको काम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को ख मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनासहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

१.४ तयारीका चरण :

- १.४.१ वस्तुगत विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी : यस चरणमा वस्तुगत विवरण किन, कसरी, कहिले र कसले गर्ने भनी सबै तहगत प्रक्रिया निर्धारण गर्न शुरुवाती चरणमा वस्तुगत विवरणको सूचकगत स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण औजार र कार्यविधि तयारी गरिएको थियो । यस क्रममा पारिवारिक तथ्याँक संकलन र संस्थागत सूचना संकलनका लागि छुट्टाछुट्टै प्रश्नावली समेत तयार गरिएको थियो ।
- १.४.२ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला : वस्तुगत विवरण तयारीको लागि गाउँपालिकाले कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालाहरु बीच वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्कको स्रोत तथा तयारी विधिबारे साभा धारणा, बुझाई र अपनत्व कायम गर्न कार्यशाला आयोजन गरेको थियो । उक्त

कार्यशालामा वस्तुगत विवरण तयारीको उद्देश्य, अवधारणा, कानूनी तथा नीतिगत आधार, तयारी विधि तथा प्रक्रिया, तथ्यांक संकलन फाराम र सूचना प्रविधि, सरोकारवालाहरूको पहिचान तथा भूमिका र कार्ययोजना सम्बन्धमा प्रस्तुतिका बारेमा छलफल गरिएको थियो । कार्यशालामा गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विषयगत कार्यालयका प्रमुखहरू र गाउँपालिकाबाट छनौट गरिएका स्थानीयस्तरको जानकार विशेषज्ञ वा नागरिक समाजका व्यक्तिहरूको सहभागिता रहेको थियो । उक्त कार्यशालाले नमुना प्रश्नावली स्वीकृत गरी कार्य गर्न सहमति दिएको थियो ।

- १.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन : गाउँपालिकाको सहयोगमा परामर्शदाता संस्थाले छनौट गरेका परिगणहरूका लागि एक दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । उक्त अभिमुखीकरण कार्यक्रममा वस्तुगत विवरण तयार गर्नुको उद्देश्य, वस्तुगत विवरण तयार गर्दा सूचनाको महत्व र तथ्यांक संकलन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू सहित प्रश्नावलीमा छलफल गरिएको थियो ।
- १.४.४ तथ्याङ्क संकलन : वस्तुगत विवरणकालागि यस कार्यविधि बमोजिम निर्धारित फाराम प्रयोग गरी आवश्यक तथ्याङ्क, सूचना वा विवरण संकलन गरिएको थियो । वस्तुगत विवरणको स्तरीय सूचकगत ढाँचा अनुसार मुख्य गरेर संस्थागत र पारिवारिक सर्वेक्षण गरी प्राथमिक र द्वितीय दुई प्रकारका श्रोतबाट तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो । वस्तुगत विवरण तयारी गर्न प्राथमिक स्रोतबाट सूचना संकलन र प्राथमिक स्रोत उपलब्ध नहुने अवस्था भएमा द्वितीय स्रोत मार्फत विवरण संकलन गरिएको थियो ।
- १.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्सा तयारी : श्रोत नक्सा तयार गर्नका लागि परामर्शदाता संस्थाले पेराडिगम ईन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी नामक कम्पनीलाई परिचालन गरेको थियो । उक्त कम्पनीले स्थलगत रूपमा जिपिएस प्रविधिको माध्यमबाट नक्सा तयार गरेको थियो । यस्तै पारिवारिक विवरण तथा संस्थागत सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई तथ्याङ्कको प्रकृति, श्रोत र आवश्यकता अनुसार प्रशोधन तथा विश्लेषण गरिएको छ । वस्तुगत विवरण तयारीको पारिवारिक विवरण तथा संस्थागत सर्वेक्षण विधिबाट संकलन गरिएको तथ्याङ्कलाई वडागत रूपमा, क्षेत्रगत रूपमा र अन्य विभिन्न सूचकहरूका आधारमा विश्लेषण गरिएको छ ।
- १.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी : वस्तुगत विवरणको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि, वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला, तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण प्रक्रियाको अन्तिम परिणाम वस्तुगत विवरण र श्रोत नक्शाको आधारमा वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार तयार भएको छ । यसमा तथ्याङ्क विश्लेषण गरी प्राप्त भएको सूचनालाई क्षेत्रगत, लैंगिक तथा सामाजिक आधारमा खण्डीकृत गरी निर्धारित ढाँचा बमोजिमका तालिका, सूचकांक, ग्राफ र चित्र, नक्शा, आदि बीच तार्किक सम्बन्धको आधारमा क्रमबद्ध तरिकाले प्रस्तुत गरिएको छ ।
- १.४.७ वस्तुगत विवरण सुभाव संकलन : वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार भएपछि गाउँसभाका सदस्यहरू, विषयगत निकायका प्रतिनिधिहरू र स्थानीय बुद्धिजीवीहरूसंग छलफल गरि सुभावहरू संकलन गरिएको थियो । सुभावहरू संकलन गर्दा तथ्यांकहरूको शुद्धता, ऐतिहासिक, धार्मिक, प्राकृतिक महत्वका सूचनाहरूको विषयमा पनि छलफल गरिएको थियो ।
- १.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी : प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भई उक्त मस्यौदामाथी गाउँसभाका सदस्यहरूबीच छलफल गरी आएका सुभावहरूलाई समेत समावेश गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा : यो वस्तुगत विवरण पूर्वीचौकी गाउँपालिकाको भएका कारण गाउँपालिका कार्यक्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण परिवार संख्या, जनसंख्या, परिवारको शिक्षा अवस्था, पेशागत अवस्था, उत्पादनको अवस्था, बसोवासको अवस्था आदिलाई समावेश गरिएको छ । यस्तै पूर्वीचौकी गाउँपालिकामा रहेको संस्थागत अवस्था, श्रोत साधनको अवस्था, जडीबुटीको अवस्था लगायतका विषयहरुलाई यसमा समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद २
गाउँपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति :

२.१.१. सिमाना :

पूर्व : अछाम जिल्ला

पश्चिम : दिपायल सिलगढी नगरपालिका

उत्तर : खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज

दक्षिण : अछाम जिल्ला

२.१.२ जम्मा जनसंख्या : २३४८०

महिला जनसंख्या : ११८९९

पुरुष जनसंख्या : ११५७७

तेश्रो लिङ्गी : ४

परिवार संख्या : ४५४०

लैङ्गिक अनुपात : ९७.२९ (प्रति सय महिलामा)

जनघनत्व : १९९.५५

परिवारको औषत आकार : ५.१७

२.१.३ भौगोलिक जानकारी

समुद्री सतह देखिको उचाई :

आक्षांश :

देशान्तर :

कुल क्षेत्रफल : ११७.६६ बर्ग किलोमिटर

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण :

यस गाउँपालिका क्षेत्रको नाम “पूर्वीचौकी” किन रहन गयो भन्ने विषयमा एकमत देखिदैन । एक थरीको भनाई अनुसार डोटी जिल्लाको पूर्वी क्षेत्रमा पर्ने भएका कारण यसलाई पूर्वीचौकी भनिएको हो । यस क्षेत्रमा जिल्ला सदरमुकाम भन्दा पूर्वतिरको क्षेत्रलाई पूर्वीचौकी र पश्चिम क्षेत्रलाई पश्चिम चौकी भन्ने गरिएको छ । शक्तिशाली डोटी राज्यका राजा दिपायलमा बस्ने र उनले जिल्लाको पूर्वी क्षेत्रको सुरक्षा गर्ने, सूचना दिने र चौकोषी चलाउनका लागि जिम्मा दिएको हुँदा यस क्षेत्रलाई पूर्वीचौकी भनिएको हो भन्ने

भनाई रहेको पाईन्छ । अर्कोथरीको भनाई अनुसार राजा महेन्द्रले २०१८ साल बैशाख १ गते नेपाललाई १४ अञ्चल र ७५ जिल्लामा प्रशासनिक विभाजन गर्दा डोटीबाट अछाम छुटियो । यसरी अछाम अलग जिल्ला भएपछि जिल्लाको पूर्वतिरको भागलाई पूर्वीचौकी र पश्चिमतिरको भागलाई पश्चिम चौकी भन्ने गरियो । बाक्लो घटना बस्ती भएको ठाउँलाई चौकी भन्ने गरिन्छ । त्यतिबेला दर्रा, गर्खा, चौकी जस्ता नाम दिने चलन रहेको थियो ।

साविकका खिरसैन, गैरागाउँ, गाजरी, पोखरी, काडामाण्डौं, सानागाउँ र बगलेक गाविसको साविकको वडा नं. १ देखि ७ लाई मिलाएर उक्त गाउँपालिका बनाईएको हो । यस गाउँपालिकामा हाल ७ वडाहरु रहेका छन्

२.३ राजनीतिक अवस्थिति :

राजनीतिक रूपमा पूर्वीचौकी गाउँपालिका डोटी जिल्लामै अग्रणी स्थानमा रहेको छ । वडानं. ४ बाट देशको केन्द्रीय राजनीति समेत पुगेका छन् भने जिल्ला तहका धेरै नेताहरु रहेका छन् । वर्तमान अवस्थामा पनि राजनीतिक गतिविधिका हिसावले पूर्वीचौकी गाउँपालिका अगाडी नै देखिएको छ । यस गाउँपालिकामा हाल नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) र नेपाली कांग्रेस प्रमुख राजनीतिक शक्तिका रूपमा देखिएका छन् । गाउँकार्यपालिका र गाउँसभाको नेतृत्व नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) ले गरेको छ । यस्तै कार्यपालिकामा र गाउँसभामा नेपाली कांग्रेसको बहुमत रहेको छ । अन्य दलहरुमा राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीमक, नयाँ शक्ति नेपाल र नेक्रबिक्रम चन्दले नेतृत्व गरेको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको पनि गाउँपालिका क्षेत्रमा उपस्थिति रहेको देखिन्छ ।

२.४ धरातलीय अवस्था :

हालको पूर्वीचौकी गाउँपालिका साविकका ६ गाउँ विकास समिति र बगलेक गाउँविकास समितिका १ देखि ७ सम्मका वडाहरु मिलेर बनेको छ । जसमा खिरसैन, गैरागाउँ, गाजरी, पोखरी, काडामाण्डौं, सानागाउँ गाविसहरु रहेका छन् । साविकका प्रत्येक गाउँ विकास समितिलाई हालको गाउँपालिकाको वडा बनाईएको छ र साविकको बगलेक गाविसका सात वडा मिलाएर एक वडा बनाईएको छ । प्रत्येक वडामा वडास्तरका प्रशासनिक तथा सेवा प्रदायक ईकाईहरु रहेका छन् । यस क्षेत्रमा विभिन्न स्थानबाट बसाई सरी आएकाहरुको बस्ती रहेको छ । पूर्वीचौकी क्षेत्र भु-धरातल हेर्दा अग्ला डाँडाहरु, खोला नदीहरु, कतै कतै सम्म परेको फाँट पनि रहेका छन् ।

२.५ प्राकृतिक सम्पदा :

पूर्वीचौकी गाउँपालिका प्राकृतिक सम्पदाको हिसावले धनी भु-भाग छ । खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जसंग सिमाना जोडिएको यस गाउँपालिकामा जडीबुटीहरुको प्रसस्त सम्भावना छ । यसको साथसाथै काठ, कुकाठहरुको पनि प्रसस्त सम्भावना रहेको छ । पूर्वीचौकीमा गण्डीगाड लगायत अन्य साना ठुला नदी नालाहरु यस क्षेत्रका प्राकृतिक गहनाहरु हुन । जलश्रोतको सही उपयोग गर्न सके उर्जा उत्पादन गरी बिक्री वितरण गर्न सकिने थुप्रै सम्भावनाहरु रहेका छन् । यस्तै उर्वरक भूमी भएका कारण काँडाको बासमती, फलफुल, तरकारी जस्ता जनतालाई आत्मनिर्भर बनाउने खालका उत्पादन गर्न सक्ने जमिन पनि यस गाउँपालिकाको प्राकृतिक सम्पदा हो ।

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता :

पूर्वीचौकी क्षेत्र मिश्रित संस्कृति भएको क्षेत्र हो । यस क्षेत्रमा बाहुन, क्षेत्री, दलित, जनजातीहरुको बसोवास रहेको छ । अमरसिंह थापाले दियो बालेको मालिका मन्दिर, फुलौटको होली, विभिन्न जात्रा मेला पर्वहरु यस गाउँपालिका साँस्कृतिक गहनाहरु हुन ।

२.७ विकासका सम्भावनाहरु : विकासका थुप्रै सम्भावना हुँदै हुँदै पनि पूर्वीचौकी गाउँपालिकाको विकास हुन सकेको देखिदैन । अहिलेको अवस्था हेर्दा गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म पुग्ने सडक मात्रै पक्की रहेको छ । पहलमान सिं स्वार राजमार्गले छोएका वडा नं. १, ४ र ५ का केही बस्तीहरुसम्म मात्रै कालोपत्रे सडक छ । अन्य कुनै पनि बस्तीमा कालोपत्रे सडक पुगेको अवस्था छैन । गाउँपालिकाका वडा नं. ३ को केन्द्रमा अझै सडक पुगेको छैन । वडा नं. २, ५, ६ र ७ मा पुगेका सडकहरु पनि हिउदामा धुलाम्य र बर्षामा हिलाम्य हुने गरेका छन । यस्तै गाउँपालिकाभित्रका सबै बस्तीहरुमा अहिलेसम्म पनि बिद्युतीकरण हुन सकेको अवस्था छैन । गाउँपालिकाभित्र हुनु पर्ने आधारभुत पूर्वाधारहरु, खेल मैदान, बाल उद्यान, पिकनिक स्थल, मनोरञ्जन स्थल निर्माण भएका देखिदैनन् । खोलामा पुल पुलेसा नहुँदा बर्षात्को समयमा ज्यान जोखिममा राखेर हिड्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । समग्रतामा हेर्दा यस गाउँपालिकाको विकास हुन नसकेको यथार्थ हो । तर यदि गाउँपालिकाले सही नेतृत्व पायो भने गाउँपालिकाभित्र विकासका थुप्रै सम्भावनाहरु रहेका छन । खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जसंग सिमाना जोडिएको छ । यदि गाउँपालिका सिमानामा चक्रपथ (रिङ्गरोड) निर्माण गर्न सक्यो भने यस क्षेत्रको पर्यटकीय विकास र कानुन अनुरूप वन पैदावारहरु निकालेर गाउँपालिकाको विकासमा खर्च गर्न सकिन्छ । यस्तै प्रत्येक वडा केन्द्रहरु जाने सडकहरुलाई ग्राभेल गर्दै विस्तारै कालोपत्रे तयार गर्ने योजना बनाउदा सबै वडाहरुलाई राम्रो सम्भाना देखिन्छ । अन्दाधुन्द डाँडा भत्काउने गरी जथाभावी सडक खन्नु भन्दा सडक निर्माण गुरु योजना तयार गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

यस्तै प्रसस्त जलश्रोत भएका कारण खानेपानी, सिंचाई, उर्जामा जलश्रोतहरुको भरपुर प्रयोग गर्न सके एकातिर गाउँपालिकाबासी उत्पादनसंग जोडिने र अर्कोतिर गाउँपालिकाको तिव्र विकास हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ । यस्तै पूर्वीचौकीमा उत्पादन हुने बास्मति धानको पक्कन गर्न सके यसले राम्रो बजार पाउने सम्भाना रहेको छ ।

पर्यटकीय क्षेत्र, उत्पादनमुलक उर्वर जमिन, जलश्रोत, बातावरण आदिका दृष्टिले पूर्वीचौकी गाउँपालिकाको विकासको प्रचुर सम्भावना रहेको क्षेत्र हो । यस गाउँपालिकाको विकासका लागि ईमानदार, जुभारु र लजनशील नेतृत्वको खाँचो रहेको छ ।

परिच्छेद-३

पारिवारिक बिबरण तथा जनसंख्याको अवस्था

३.१ बस्ती र घर परिवार बिबरण

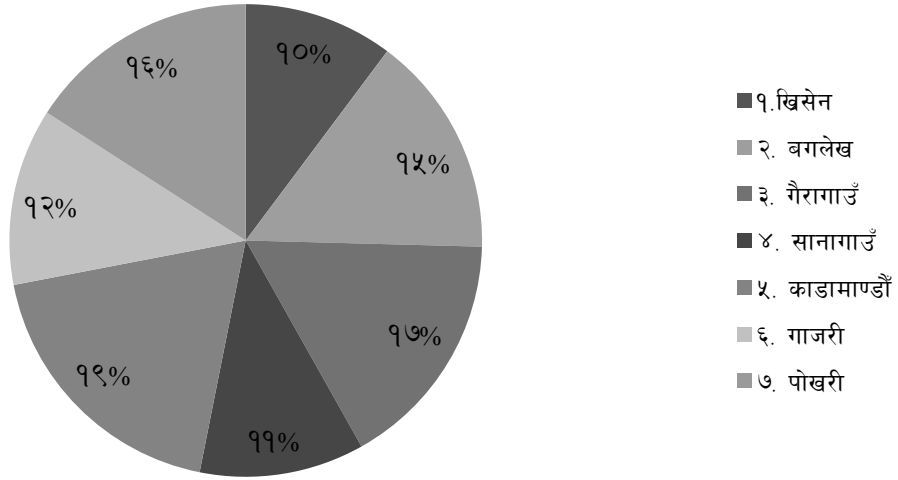
वडा नम्बर र नाम	घरधुरी संख्या (HH)	परिवार सदस्य संख्या
१. खिसेन	४६४	२९५२
२. बगलेख	६९०	३५३३
३. गौरागाउँ	७४६	३५९१
४. सानागाउँ	५१२	२५७३
५. काडामाण्डौ	८५६	३९३८
६. गाजरी	५५०	२५४१
७. पोखरी	७२२	४३५२
जम्मा	४,५४०	२३,४८०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा ४५४० परिवार संख्या रहेको देखाउँछ । उक्त परिवार संख्यामा गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २३४८० बसोबास गरिरहेको छ । यसरी हेर्दा यस गाउँपालिकामा प्रति परिवार सरदर सदस्य संख्या ५.१७ रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाभित्रका सात वडाहरूमध्ये सबैभन्दा बढी परिवार संख्या वडा नं. ५ मा रहेका छन् । यस वडामा कुल परिवार संख्याको १८.८५% परिवारहरू बसोबास गर्छन् । सबैभन्दा कम परिवार संख्या वडा नं. १ मा रहेका छन् । यस वडामा गाउँपालिकाको कुल परिवार संख्याको १०.२२% रहेका छन् । वडा नं. ३ मा १६.४३%, ७ मा १५.९%, २ मा १५.२%, ६ मा १२.११% र ४ मा ११.२८% परिवार संख्या रहेका छन् ।

यस्तै जनसंख्याको आधारमा सबैभन्दा बढी जनसंख्या वडा नं. ७ मा रहेको छ । यस वडामा गाउँपालिकाको कुल जनसंख्याको १८.५३% रहेको माथीको तालिकाले देखाउँछ । यस वडामा प्रति परिवार सरदर सदस्य संख्या ६ रहेको देखिन्छ । सबैभन्दा कम जनसंख्या वडा नं. ६ मा रहेको देखिन्छ । यस वडामा कुल जनसंख्याको १०.८२% रहेको छ । वडा नं. ५ मा १६.७७%, वडा नं. ३ मा १५.२९%, २ मा १५.०५%, १ मा १२.५७% र ४ मा १०.९६% जनसंख्या रहेको छ ।

माथीको तालिकालाई चार्टमा देखाउँदा :

वडागत परिवार संख्या (प्रतिशतमा)

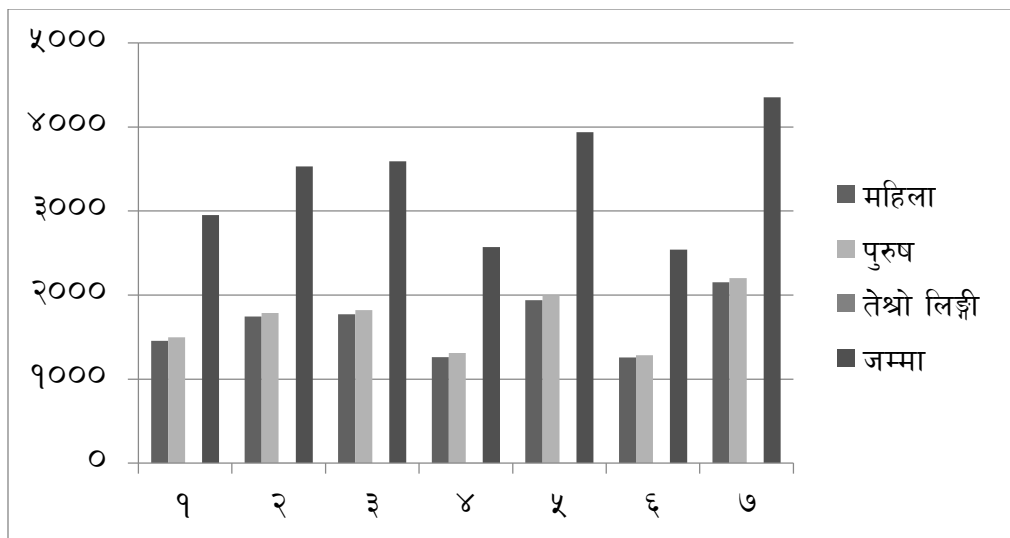

३.२ जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	पुरुष	महिला	तेश्रो लिङ्गी	जम्मा
१	१४५४	१४९८	०	२९५२
२	१७४५	१७८७	१	३५३३
३	१७७०	१८२१	०	३५९१
४	१२६०	१३१२	१	२५७३
५	१९४१	१९९५	२	३९३८
६	१२५६	१२८५	०	२५४१
७	२१५१	२२०१	०	४३५२
जम्मा	११५७७	११८९९	४	२३४८०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २३४८० रहेको छ । उक्त जनसंख्यामा महिलाहरुको जनसंख्या धेरै रहेको छ । महिलाहरुको जनसंख्या ५०.६८% र पुरुषको जनसंख्या ४९.३१% रहेको देखिएको छ । यस गाउँपालिकाको लैङ्गिक अनुपात ९७ रहेको छ । अर्थात् १०० जना महिला बराबर ९७ जना पुरुष रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा ०.०२% अर्थात् चार जना तेश्रो लिङ्गी पनि रहेका माथीको तालिकाले देखाउँछ ।

यस तालिकालाई बारमा देखाउँदा

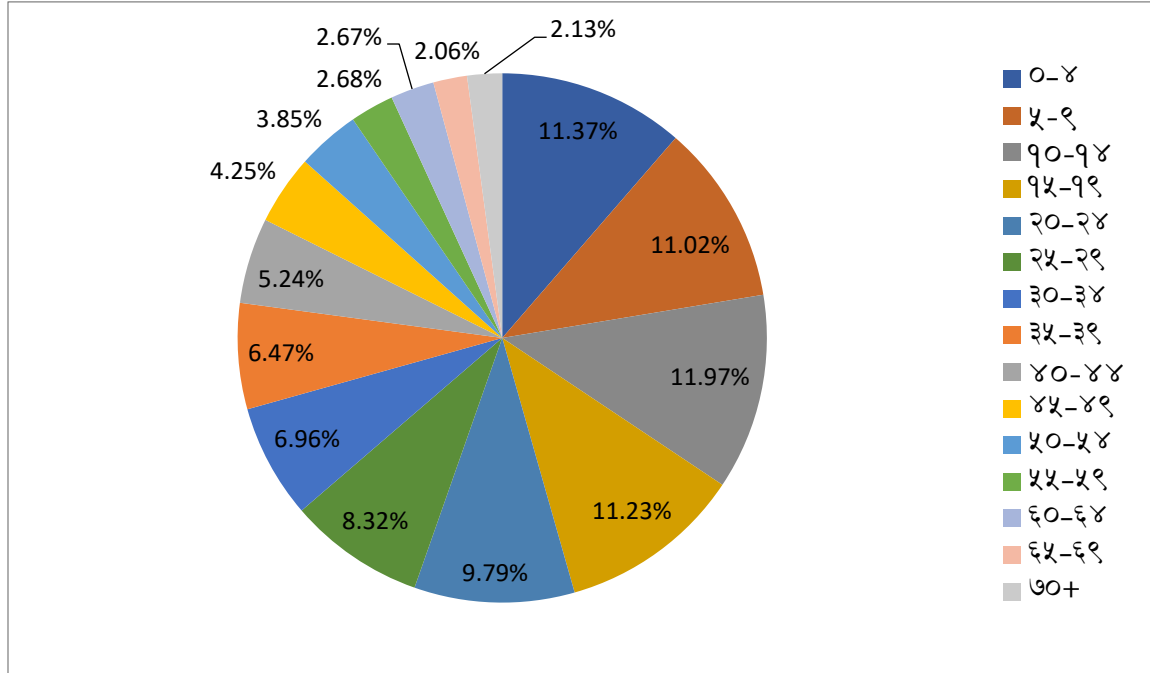

३.३ उमेर समूह अनुसार जनसंख्या विवरण :

उमेर समूह	वडा नं.							जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	
०-४	३४७	३५९	४२२	२३४	४४४	२८८	५३८	२६३२
५-९	३६८	५४८	४२४	२३९	४२९	२९९	५९८	२८८९
१०-१४	३७४	४९९	४३९	२४६	४४२	२७४	५९४	२७७२
१५-१९	३६९	४०२	४२९	२६६	४०९	२७४	४७४	२५९९
२०-२४	२२३	३५९	३४६	२५३	३९९	२५६	४३८	२२६६
२५-२९	२२९	२९८	२९२	२२९	३८७	२२९	२६९	१९२५
३०-३४	१६९	२४२	२५९	१९४	३०२	१८९	२६५	१६९२
३५-३९	१८३	२३२	२९९	१८७	२४५	१८७	२५२	१४९७
४०-४४	१७२	१५२	१५६	१७८	२३९	१३६	१८७	१२९२
४५-४९	१०९	११८	१३४	१५३	१८७	११७	१६७	९८५
५०-५४	१२९	१२६	१३९	१५६	१३२	७५	१४२	८९१
५५-५९	८३	९३	१०९	६३	१०८	६५	९९	६२०
६०-६४	८०	९३	९८	६८	९८	६२	११८	६१७
६५-६९	६८	५३	७९	६०	७८	५८	८२	४७८
७०+	६५	५५	७८	५५	६३	४८	१२९	४९३
जम्मा	२९५२	३५३३	३५९१	२५७३	३९३८	२५४१	४३५२	२३४८०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २३४८० मध्ये १५ वर्षमुनीको जनसंख्या ३५.२८% रहेको छ । यस्तै ७० वर्षभन्दा माथीको जनसंख्या २.०९% रहेको छ । सबै भन्दा बढी जनसंख्या ५-९ उमेर समूहको जनसंख्या १२.२७% रहेको छ । यस्तै ६०-६९ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या ४.६६% रहेको छ ।

माथीको तथ्याङ्कलाई चार्टमा देखाउँदा

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नं.	डोटेली	नेपाली	अन्य	जम्मा
१	२९४७	०	५	२९५२
२	३५३३	०	०	३५३३
३	३५८७	०	४	३५९१
४	१४०८	११६५	०	२५७३
५	३९३८	०	०	३९३८
६	२५४१	०	०	२५४१
७	४३५२	०	०	४३५२
जम्मा	२२३०६	११६५	९	२३४८०

माथीको तालिका अनुसार यस गाउँपालिकामा डोटेली बोल्नेको संख्या धेरै रहेको छ । कुल जनसंख्याको ९५% ले डोटेली भाषालाई मातृभाषाको रूपमा प्रयोग गर्छन् । यस्तै नेपाली भाषालाई मातृभाषा मान्ने जनसंख्या ४.९६% रहेको छ । अन्य भाषा बोल्नेको संख्या ०.०३% रहेको छ । यस गाउँपालिकाको वडा नं. ४ को कुल जनसंख्या २५७३ को ४५.२७% ले नेपालीलाई मातृभाषाको रूपमा प्रयोग गर्ने बताएका छन् ।

३.५ धर्मका आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नं.	हिन्दु	क्रिष्टियन	जम्मा
१	२९५२	०	२९५२
२	३५३३	०	३५३३

३	३५९१	०	३५९१
४	२५७३	०	२५७३
५	३९२८	१०	३९३८
६	२५४१	०	२५४१
७	४३५२	०	४३५२
जम्मा	२३४७०	१०	२३४८०

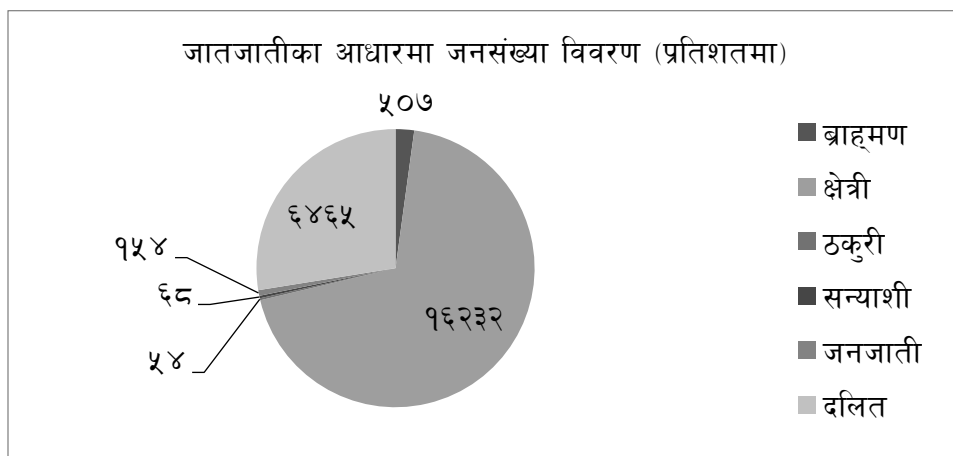
माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने ९९.९६% हिन्दु धर्मावलम्बीहरू रहेका छन् । यस्तै क्रिष्टियन धर्म मान्नेहरूको संख्या १० अर्थात ०.०४% मात्र रहेको छ । क्रिष्टियन धर्मावलम्बीहरू यस गाउँपालिकाको वडा नं. ५ मा बसोबास गर्ने गरेको माथीको तालिकाले देखाएको छ ।

३.६ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नं.	ब्राह्मण	क्षेत्री	ठकुरी	सन्याशी	जनजाती	दलित	जम्मा
१	८७	१९६१	०	०	०	९०४	२९५२
२	०	२६५२	९	०	०	८७२	३५३३
३	१५१	२४९९	४५	०	२८	८६८	३५९१
४	१२५	१५२३	०	४१	०	८८४	२५७३
५	६८	३०८१	०	२७	४५	७१७	३९३८
६	४९	१७०२	०	०	८१	७०९	२५४१
७	२७	२८१४	०	०	०	१५११	४३५२
जम्मा	५०७	१६२३२	५४	६८	१५४	६४६५	२३४८०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा बाहुन, क्षेत्री, ठकुरी, सन्याशी, जनजाती र दलित समुदायको बसोबास रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा क्षेत्रीहरूको बाहुल्यता रहेको देखिन्छ । कुल जनसंख्याको ६९.१३% क्षेत्री रहेका छन् । सबैभन्दा कम ठकुरी रहेका छन् । कुल जनसंख्याको ०.२३% ठकुरीहरूको बसोबास रहेको देखिएको छ । यस्तै दलित २७.५३%, बाहुन २.१६%, जनजाती ०.६६% र सन्याशी ०.२९% रहेका छन् ।

यस तथ्याङ्कलाई चार्टमा देखाउँदा

३.७ लिङ्गका आधारमा घरमुली विवरण

वडा नं.	घरमुलीको लिङ्ग		जम्मा
	महिला	पुरुष	
१	१०५	३५९	४६४
२	१२१	५६९	६९०
३	१८४	५६२	७४६
४	१३७	३७५	५१२
५	२२५	६३१	८५६
६	१११	४३९	५५०
७	१६६	५५६	७२२
जम्मा	१०४९	३४९१	४५४०

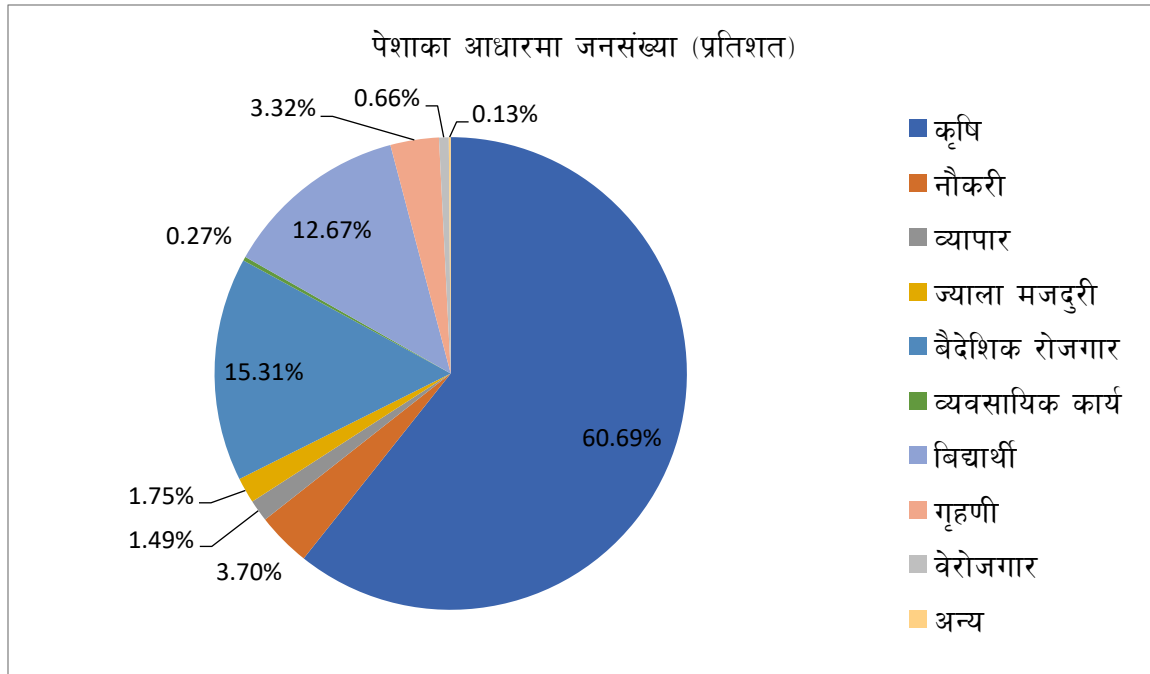
माथीको तथ्याङ्क अनुसार यस गाउँपालिकाका कुल ४५४० परिवारमध्ये २३.१०% परिवारको मुली महिला रहेका छन् । बाँकी ७६.८९% परिवारमा महिला परिवारमुली रहेका छन् । यस आधारमा यस गाउँपालिकामा महिलाहरूको सम्पत्तिमाथीको स्वामित्व र निर्णय प्रक्रियामा पनि समान सहभागिता हुन सकेको छैन भन्न सकिन्छ । महिला घरमुली भएका परिवारहरू सवैभन्दा बढी वडा नं. ४ मा रहेका छन् । यस वडामा कुल ४६४ परिवारमध्ये २६.७५% महिला घरमुली रहेका छन् । यस्तै सवैभन्दा कम वडा नं. २ मा १७.५३% महिला घरमुली रहेका छन् ।

३.८ पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण (१४ वर्षभन्दा माथी)

वडा नं.	कृषि	नौकरी	व्यापार	ज्याला मजदुरी	वैदेशिक रोजगार	व्यवसायिक कार्य	बिद्यार्थी	गृहणी	बेरोज गार	अन्य	जम्मा
१	१२१६	९२	३३	३२	३६४	५	२९१	३२	११	२	२०७८
२	१६७९	५४	३१	३४	४३५	३	१६३	७	३	०	२४०९
३	१३१७	१३२	४६	२४	३३३	१५	३६४	४२६	२५	०	२६८२
४	१०९७	१०७	४६	९१	२०१	१७	३७३	९१	६३	१७	२१०३
५	१८५७	८९	५२	३	५४६	३	३७२	३	२	१	२९२८
६	११४६	७४	२२	३२	३८४	१	२३०	२	२	०	१८९३
७	२००७	८१	२३	८२	३४१	२	३६२	३	७	२	२९१०
जम्मा	१०३१९	६२९	२५३	२९८	२६०४	४६	२१५५	५६४	११३	२२	१७००३

माथीको तथ्याङ्क हेर्दा यस गाउँपालिकामा १४ वर्षभन्दा माथीको जनसंख्या १७००३ रहेको छ । उक्त जनसंख्याको ६०.६८% कृषि पेशामा संलग्न रहेको पाईएको छ । यस्तै वैदेशिक रोजगारमा १५.३१ प्रतिशत रहेका छन् । वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूमा सवैभन्दा बढी भारत जाने गरेको पाईयो । यस्तै १४ वर्षभन्दा माथीको जनसंख्याको १२.६७% बिद्यार्थी रहेको देखिएको छ । स्वदेशमै नौकरीमा ३.६९%, गृहणी महिला ३.३१%, ज्याला मजदुरी १.७५%, व्यापार १.४७% र व्यवसायिक कार्यमा ०.२७% र अन्यमा ०.१२% संलग्न छन् । यस गाउँपालिकामा ०.६६% बेरोजगार रहेका छन् ।

यस तथ्याङ्कलाई चार्टमा देखाउँदा

३.९
अपाङ्गता
का
आधार
मा
जनसंख

या विवरण

वडा नं.	शारीरिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	दृष्टि बिहिन	बहिरा	स्वर सम्बन्धी	श्रवण दृष्टि सम्बन्धी	मनोसामाजिक	जम्मा
१	१९	१	११	१४	२	०	१	४८
२	७	०	५	१	०	०	०	१३
३	३४	१	११	४	३	१	०	५४
४	५	२	१	१	१	०	०	१०
५	३१	३	५	१	०	०	०	४०
६	९	२	२	२	२	०	१	१७
७	२४	२	१८	२१	२	०	१	६८
जम्मा	१२९	११	५३	४४	१०	१	३	२५०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा कुल जनसंख्या २३४८० को १.०६% अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु रहेका देखिन्छन् । गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको कुल संख्या २५० को २७.२% वडा नं. ७ मा रहेको छ । यस्तै सबैभन्दा कम वडा नं. ४ मा रहेका छन् । यस वडामा कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संख्याको ४% संख्या रहेको छ ।

३.१० बसाई सराई सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	बसाई सराईको अवस्था	
	आएका	गएका
१	०	५

२	०	४
३	०	९
४	०	४
५	०	१९
६	०	१५
७	०	१५
जम्मा	०	७१

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाबाट बसाई सरी जानेहरुको संख्या धेरै रहेको छ । २०७४ साल वैशाख देखि चैत्रसम्मको तथ्याङ्क हेर्दा यस गाउँपालिकाबाट ५६ परिवार बसाई सरी अन्यत्र गएको छ भने अन्यत्रबाट बसाई सरी आउने परिवारको संख्या शून्य रहेको छ । गाउँपालिकाका लागि यो राम्रो संकेत होईन ।

३.११ व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण (२०७४)

वडा नं.	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद	बसाई सराई	
					आएका	गएका
१.	४८६	४७	८५	०	०	५
२	२९५	३४	४१			४
३	४४२	१९	५६			९
४	९५	२५	१८			४
५.	३११	२१	६७	०	०	१९
६	३६	१७	५१			१५
७	२७३	२८	५१			१५
जम्मा	१९३८	१९१	३६९	०		७१

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा २०७४ सालमा २५६९ व्यक्तिगत घटना दर्ताको भएको विवरण छ । कुल व्यक्तिगत घटना दर्तामा जन्मदर्ता सबैभन्दा बढी ७५.४३% रहेका छन् । यस्तै विवाह दर्ता १४.३६%, मृत्यु दर्ता ७.४३% र बसाई सराई सम्बन्धी २.६७% रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा २०७४ मा सम्बन्ध विच्छेदको एउटा घटना पनि दर्ता नभएको माथीको तथ्याङ्कले देखाउँछ ।

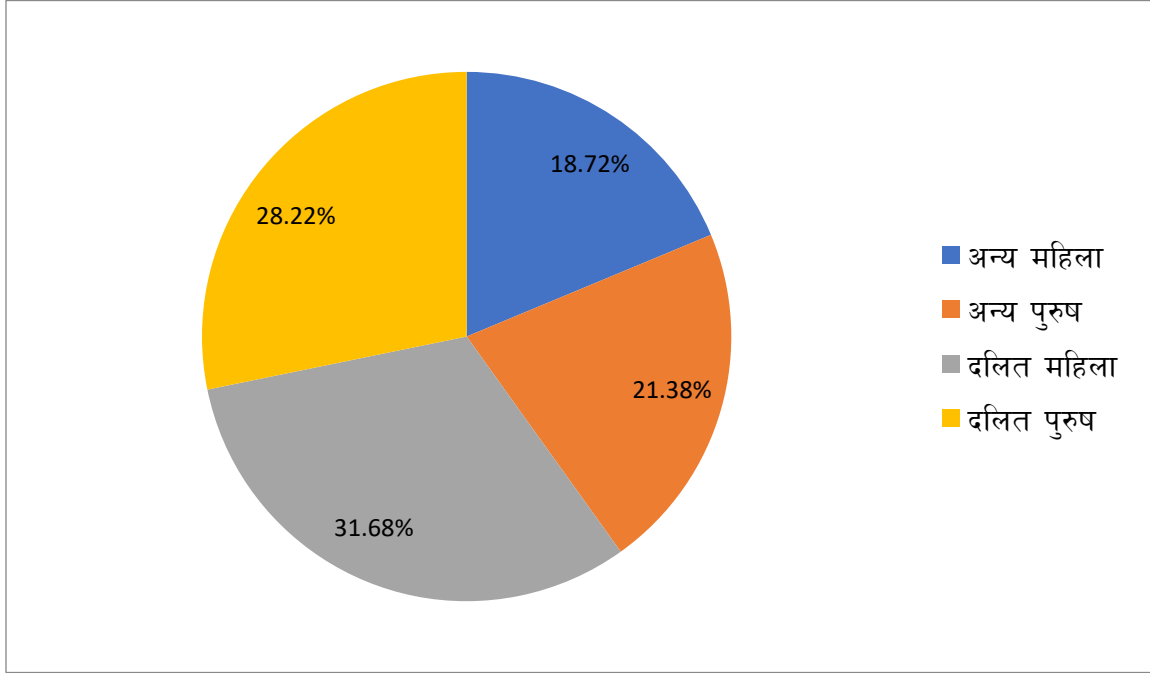
३.१२ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरुको विवरण

क) जेष्ठ नागरिक

वडा नं.	अन्य जेष्ठ नागरिक		दलित जेष्ठ नागरिक		जम्मा
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	
१	२१	३७	८७	४४	१८९
२	१४	२९	२५	२३	९१
	२१	३७	६८	८०	२०६
४	२२	२८	६१	७१	१८२
५	४०	३२	४२	३१	१४५
६	६२	३७	२१	२२	१४२
७	३१	४१	५३	४७	१७२
जम्मा	२११	२४१	३५७	३१८	११२७

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा अन्य जेष्ठ नागरिक र दलित जेष्ठ नागरिक गरी जम्मा ११२७ जनाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरिरहेका छन् । सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूमा ५९.८९% दलित जेष्ठ नागरिक रहेका छन् । यस्तै जेष्ठ नागरिक सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूमा ५०.३९% महिला रहेका छन् ।

यस तथ्यांकलाई तलको चार्टमा देखाउँदा

ख) एकल महिला, अपाङ्ग र बाल सुरक्षा अनुदान

वडा नं.	एकल महिला	पूर्ण अपाङ्ग		आंशिक अपाङ्ग		बाल सुरक्षा अनुदान	
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	१८४	५	२	३	३	१७०	१२१
२	१५८	१	३	४	२	६६	८०
३	८८	१	२	२	२	१०१	८८
४	१२४	१	१	१	६	७२	६१
५	१२१	२	४	०	०	८७	६०
६	७५	२	६	२	८	४९	५४
७	१२१	३	७	३	४	१३०	१२६
जम्मा	८७१	१५	२५	१५	२५	६७५	५९०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा ८७१ महिलाहरूले एकल महिला भत्ता प्राप्त गरिरहेका छन् । यस्तै पूर्ण अशक्त अपाङ्ग ४० जना, आंशिक असक्त अपाङ्ग ४० जना र बाल सुरक्षा अनुदान १२६५ जनाले प्राप्त गरिरहेका छन् ।

परिच्छेद ४

आर्थिक अवस्था

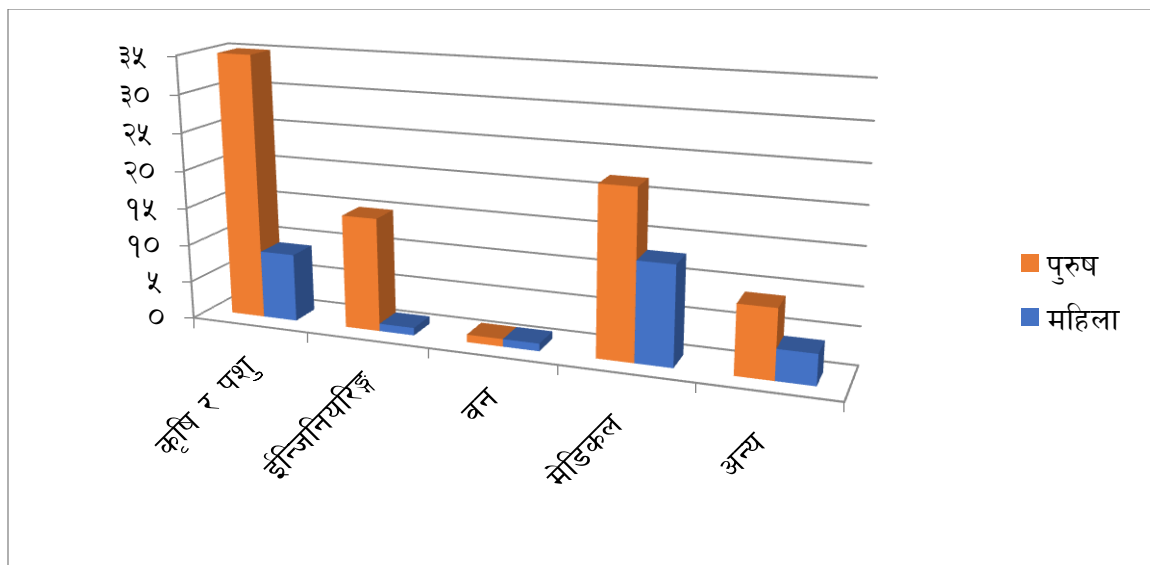
४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

४.१.१ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण

वडा नं.	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संसाधन									
	कृषि र पशु		ईन्जिनियरिङ्ग		वन		मेडिसिन		अन्य	
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	१	१०	०	०	१	१	२	५	०	०
२	०	०	०	०	०	०	२	१	४	५
३	१	६	१	४	०	०	७	१२	०	०
४	०	२	०	०	०	०	१	२	०	०
५	५	११	०	१०	०	०	०	०	०	४
६	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०
७	२	४	०	१	०	०	१	२	०	०
जम्मा	९	३५	१	१५	१	१	१३	२२	४	९

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा प्राविधिक जनशक्ति ज्यादै थोरै रहेको पाईन्छ । यस गाउँपालिकामा कुल १११ जना मात्रै प्राविधिक जनशक्ति रहेको देखिन्छ । यो संख्या गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २३४८० को ०.४७% मात्रै हुन आउँछ । यस हिसावले हेर्दा गाउँपालिकामा सीपयुक्त जनशक्तिको कमी छ भन्ने देखिएको छ । यसमा पनि महिलाको संख्या अझ थोरै रहेको पाईयो । प्राविधिक संख्याको २५.२२% अर्थात २८ जना मात्रै महिला रहेका छन् । गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी स्वास्थ्यकर्मीहरुको संख्या ३१.५३% रहेको पाईयो भने सबैभन्दा कम वनसंग सम्बन्धित प्राविधिकहरु १.८०% रहेको पाईयो ।

माथीको तथ्याङ्कलाई

४.१.२ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाका बासिन्दाहरूको मुख्य पेशा कृषि रहेको छ । यस गाउँपालिकामा १४ वर्षभन्दा माथीको जनसंख्या १७००३ रहेको छ । उक्त जनसंख्याको ६०.६८% कृषि पेशामा संलग्न रहेको पाईएको छ । यस्तै वैदेशिक रोजगारमा १५.३१ प्रतिशत रहेका छन् । वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूमा सबैभन्दा बढी भारत जाने गरेको पाईयो । यस्तै १४ वर्षभन्दा माथीको जनसंख्याको १२.६७% विद्यार्थी रहेको देखिएको छ । स्वदेशमै नौकरीमा ३.६९%, गृहणी महिला ३.३१%, ज्याला मजदुरी १.७५%, व्यापार १.४७% र व्यवसायिक कार्यमा ०.२७% र अन्यमा ०.१२% संलग्न छन् । यस गाउँपालिकामा ०.६६% बेरोजगार रहेका छन् ।

४.१.३ औषत आम्दानी विवरण

- यस गाउँपालिकाको वार्षिक औषत आम्दानी १३३१७० रहेको छ ।

४.१.४ औषत खर्च विवरण

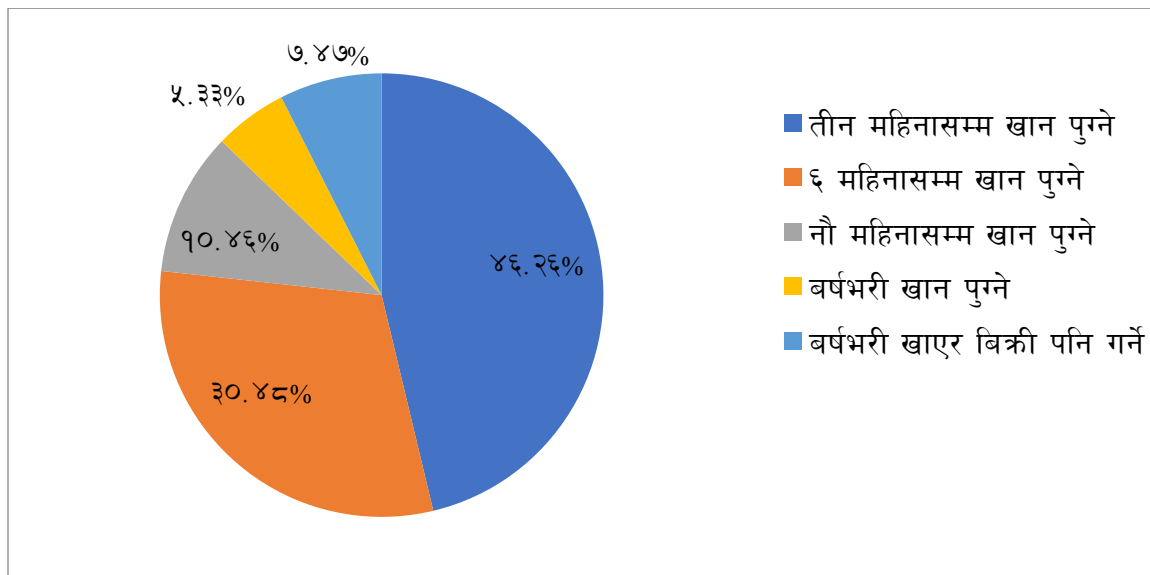
- यस गाउँपालिकाको वार्षिक औषत खर्च विवरण प्रति परिवार १०८६५६ रहेको छ ।

४.१.५ खाद्य सुरक्षाको अवस्था

आफ्नै जमिनबाट खान पुग्ने अवस्थाको आधारमा परिवार संख्या						
वडा नं.	३ महिनासम्म	४-६ महिनासम्म	७-९ महिनासम्म	१०-१२ महिला सम्मा	१२ महिना खान पुगेर विक्री गर्ने	जम्मा
१	३००	१०२	२१	५	३६	४६४
२	२२४	३०९	७२	५६	२९	६९०
३	२४४	२३७	९५	६९	१०१	७४६
४	२०६	१७०	९९	२३	१४	५१२
५	२९४	३४२	८८	३४	९८	८५६
६	३४१	७३	६१	४२	३३	५५०
७	४९१	१५१	३९	१३	२८	७२२
जम्मा	२१००	१३८४	४७५	२४२	३३९	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिका आफ्नै उत्पादनबाट वर्षभरी खान पुग्ने परिवार संख्या १२.७९% मात्र रहेको छ । यसमध्ये ७.४६% परिवारले वर्षभरी उपभोग गरेर पनि बिक्री गर्ने गरेका छन् भने ५.३३% परिवारलाई वर्षभरी उपभोग गर्नका लागि ठिक्क भएको छ । तथ्याङ्क अनुसार आफ्नै उत्पादनले तीन महिना मात्रै खान पुग्ने परिवार संख्या सबैभन्दा बढी ४६.२६% रहेको छ । यस्तै ३०.४८% परिवारलाई आफ्नो उत्पादनले चार देखि ६ महिनासम्म मात्रै खान पुग्छ । ६ देखि ९ महिनासम्म खान पुग्ने परिवारको संख्या १०.४६% रहेको छ । यस आधारमा यस गाउँपालिकाको खाद्य सुरक्षाको अवस्था कमजोर छ भन्न सकिन्छ ।

माथीको तथ्याङ्कलाई चार्टमा देखाउँदा

४.२ कृषिका लागि भू-उपयोग गर्ने परिवार संख्या

वडा नं.	प्रयोग गर्ने	नगर्ने	जम्मा
१	४१६	४८	४६४
२	५७६	११४	६९०
३	६८८	५८	७४६
४	३८५	१२७	५१२
५	६५६	२००	८५६
६	५२८	२२	५५०
७	६०४	११८	७२२
जम्मा	३८५३	६८७	४५४०

माथीको तथ्याङ्क अनुसार यस गाउँपालिकामा रहेका कुल ४५४० परिवारमध्ये ८४.८६% ले कृषिका लागि जमिनको प्रयोग गरेको पाईन्छ । बाँकी १५.१३% परिवारले भने कृषिका लागि जमिन उपयोग गरेको पाईदैन ।

४.३ कृषि तथा पशु विकास

४.३.१ सार्वजनिक पोखरी तथा माछा पालन सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाभित्र सार्वजनिक पोखरीमा माछा पालन व्यवसाय नगरेको पाईयो ।

४.३.२ सिंचाई सुविधाको उपलब्धताको विवरण

वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम कुलो/नहर), लिफ्टङ्ग, बाँध, पोखरी वा अन्य)	संख्या	सिंचाईको उपलब्धता (वर्षेभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
१	कुलो	४	वर्षेभरी	२९ हेक्टर	४०१ घरपरिवार
	नहर	२	वर्षेभरी		
२	कुलो	१	वर्षेभरी	८०० रोपनी.	११६ घर परिवार
३	कुलो	७	मौसमी	३४० हेक्टर	४२७ घर परिवार
	पोखरी	६	वर्षेभरी		
४	कुलो	९	मौसमि र वर्षेभरी		६३१ घरपरिवार
	पोखरी	५	वर्षेभरी		
५	नहर	८	वर्षेभरी	१४३ हे.	१००५ घरपरिवार
६	कुलो	७	मौसमि र वर्षेभरी	१३६ हे.	१३७ घरपरिवार
	नहर	५	वर्षेभरी		
७	कुलो	७	मौसमि र वर्षेभरी	१८ हे.	२७४ घरपरिवार

४.३.३ सिंचाईको स्रोत सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाका सिंचाईका प्रमुख स्रोतहरुमा स्थानीय खोला/गाड, मुलको पानी रहेका छन् ।

४.३.४ व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

फर्मको प्रकार	संख्या	वार्षिक उत्पादन			रोजगारी संख्या	
		उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण	महिला	पुरुष
बाखा पालन	१५	बोका, बाखा	१६७	४२१	१	१
कुखुरा पालन	१७	मासु		१३९९६	१	१
भैसी पालन	१	पाडा		२	१	
बंगुर पालन	१	बंगुर र मासु		४०	१	१

४.३.५ कृषि तथा पशु सेवासंग सम्बन्धित मानव संसाधन

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक		सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)		सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता		व्यवसायिक नर्सरी संचालक	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१		५		२				
२	२०	१०	०	०	०	०	२	०
३	०	०	०	०	०	०	०	०
४	२	५	०	४	०	४	०	०
५	२	५	०	०	०	०	०	०
६	४	६	१	०	१	०	०	०
७	१	१०	२	२	०	१	०	०
जम्मा	२०९	४१	३	८	१	१	२	०

४.३.६ कृषि तथा पशु सेवासंग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण

वडा नम्बर	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रीभेट तथा विउविजन केन्द्र
	समूह संख्या	सदस्य		समूह संख्या	सदस्य		फर्म संख्या	सदस्य		सहकारी संख्या	सदस्य		
		म	पु		पु	पु		म	पु		म	पु	
१	२	६१	६७	०	०	०	०	०	०	१	१३६	१८५	०
२	७	८५	५६	०	०	०	०	०	०	१	८	११	१
३	३०	४००	२५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४				५	६४	४६	८		८	१	०	०	०
५	१०	१५७	५६	८	१२९	८१	०	०	०	१	४०	१५	०
६	७	७०	५०	१	१०	५	०	०	०	०	०	०	०
७	१७	२८५	९३	९	१	८	४	०	४	०	०	०	१
जम्मा	७३	१०५८	५७२	२३	१५३	१४०	१२	०	१२	४	१८४	२११	२

४.३.७ संकलन तथा चिस्थान केन्द्र

यस गाउँपालिकाभित्र विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूले संकलन केन्द्र स्थापना गर्ने गरेको तर ति संकलन केन्द्रहरू प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन हुन नसकेको अवस्था पाईयो । हाल वडा नं. ५ मा एक मात्र संकलन केन्द्र सञ्चालनमा रहेको पाईयो । यस गाउँपालिकामा कुनै पनि चिस्थान केन्द्र नरहेको पाईयो ।

४.३.८ कृषि बजार तथा हाट बजार सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा कृषि बजार तथा हाट बजार नरहेको पाईयो ।

४.४ पर्यटन विकास

४.४.१ ऐतिहासिक, पर्यटकीय एवं धार्मिक स्थलहरूको विवरण

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पूर्वाधार			नीजि, पब्लिक लि., सामुदायिक)
		सडक पहुँच पुगेको/नपुगेको	होटल, लज, रेष्टुरा संख्या	नजिकको बजार केन्द्रसम्मको दुरी	
मालिका मन्दिर	१	नपुगेको		१ कि.मी	सामुदायिक
गौडीबाग मन्दिर	१	पुगेको	३	१० कि.मी	सामुदायिक
भान्नीला मन्दिर	१	पुगेको		१ कि.मी	सामुदायिक
पटकानी मन्दिर	१	पुगेको		१० कि.मी	सामुदायिक
कुल देवता मन्दिर	१	पुगेको		५ कि.मी	सामुदायिक
पडे देवता	१	पुगेको		२० कि.मी	सामुदायिक
किमडे थान	१	पुगेको		५ कि.मी	सामुदायिक
बराही मन्दिर	२	पुगेको	१	१०० मि	सामुदायिक
नेत्रेश्वरी मन्दिर	३	नपुगेको		१८ कि . मि	सामुदायिक
मस्टेश्वर मन्दिर	३	नपुगेको		११ कि . मि	सामुदायिक

भागेश्वरी मन्दिर	३	नपुगेका		९कि . मि	सामुदायिक
तेडी मन्दिर	३	नपुगेका		८ कि . मि	सामुदायिक
सिवालय मन्दिर	३	नपुगेका		९कि . मि	सामुदायिक
खायर	३	नपुगेका		१० कि . मि	सामुदायिक
सालकोट	३	नपुगेका		८ कि . मि	सामुदायिक
त्रिवेणी धाम	४	पुगेको		२ कि . मि	सामुदायिक
भगवती थान	४	नपुगेको		५०० मि.	सामुदायिक
मालिका मन्दिर	५	नपुगेको	छैन	४ कि.मी	
सलकट्याल मन्दिर	५	पुगेको	छैन	३.५ कि.मी	सामुदायिक
तेडी मन्दिर उपरकाँडा	५	नपुगेको	छैन	३.५ कि.मी	सामुदायिक
सान्नीकोट मन्दिर बोगटीगाउ	५	नपुगेको	छैन	३ कि.मी	सामुदायिक
कालिका मन्दिर धानुकाडा	५	नपुगेको	छैन	३.५ कि.मी	सामुदायिक
गैर्याल मन्दिर थापागाउ	५	पुगेको	छैन	३.२ कि.मी	सामुदायिक
कालिका मन्दिर चैकोट	५	नपुगेको	छैन	२.५ कि.मी	सामुदायिक
भैरव मन्दिर चैकोट	५	नपुगेको	छैन	२.५ कि.मी	सामुदायिक
कोटगुफा चैकोट	५	नपुगेको	छैन	२ कि.मी	सामुदायिक
भगवति मन्दिर	५	नपुगेको	छैन	३ कि.मी	सामुदायिक
कृणपानी मुल	५	नपुगेको	छैन	३ कि.मी	सामुदायिक
रानढुंगा मन्दिर	५	नपुगेको	छैन	२ कि.मी	सामुदायिक
दुधेमष्टा, अइडे, दुर्गा भगवती मन्दिर	५	नपुगेको	छैन	४ कि.मी	सामुदायिक
देउपडी	५	नपुगेको	छैन	४ कि.मी	सामुदायिक
रानिहुङ्गा मन्दिर	६	नपुगेका		२ कि मि	सामुदायिक
तेडी मन्दिर	६	नपुगेका		१.५ कि मि	सामुदायिक
गौडे मन्दिर	६	नपुगेका		२ कि मि	सामुदायिक
देवी मन्दिर	६	नपुगेका		१०.५ कि मि	सामुदायिक
गौरी मन्दिर	६	नपुगेका		३ कि मि	सामुदायिक
सिंगाउडो मन्दिर	६	पुगेका		३ मि	सामुदायिक
कालीका मन्दिर	६	पुगेका		७ कि मि	सामुदायिक
मष्टाबन्डाली मन्दिर	७	पुगेको		५ मिनेट	सामुदायिक

४.४.२ होटल, रिसोर्ट, होमस्टे तथा रेष्टुरेण्ट सम्बन्धी विवरण

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेण्ट, अन्य)
			कोठा संख्या	वेड संख्या	
होटेल बि एण्ड बि	१	साजघाट	६	७	आवासीय
बोगटी होटल	१	साजघाट	५	६	आवासीय
खड्का होटल	१	शान्तीनगर	७	१०	आवासीय

भक्त व विष्ट	२	भिंग्रना	२	५	आवासिय
खप्तड होटल एन्ड लज	२	भिंग्रना	२	५	आवासिय
मिना खड्का	२	वग्लेक	२	६	आवासिय
नभएको	३				
वोगटी होटल	४	सानागाउ	३		आवासिय
किशान होटल	४	सानागाउ	४	२	आवासिय
एकेन्द्र होटल	४	सानागाउ	४		आवासिय
मिलन होटल	४	सानागाउ	३		आवासिय
हिमकर्ण होटल	४	सानागाउ	१		आवासिय
अमिन होटल	४	सानागाउ	३		आवासिय
जे.के. विष्णा होटल	४	सानागाउ	५	६	आवासिय
टाकुरा होटल	४	सानागाउ	२	१	आवासिय
ज्ञानेन्द्र होटल	४	सानागाउ	२	१	आवासिय
खप्तड होटल	५	चौखुटे	१०	६	आवासिय
बोगटी होटल एण्ड लज	५	चौखुटे	३	५	आवासिय
पवित्रा नास्ता पसल	५	माडु	२	३	आवासिय
गोपाल मदिरा पसल	५	चौखुटे	४	८	आवासिय
सविता मदिरा पसल	५	चौखुटे	२	३	आवासिय
बोगटी नास्ता पसल	५	चौखुटे	४	८	आवासिय
मेलगौरा होटल	५	मेलगौरा	६	१०	आवासिय
थापा होटल एन्ड लज	६	गाजरी वाहुनगाउ	२	१	आवासिय

सन्तोष होटल एन्ड लज	६	गाजरी वाहुनगाउ	२	३	आवासिय
वडैला होटल	७	पोखरी	१	३	आवासिय
सपना होटल	७	पोखरी	०	०	आवासिय
जीवन छाया होटल	७	पोखरी	१	२	आवासिय
रमेश दिप होटल	७	पोखरी	२	३	आवासिय

४.५ उद्योग, व्यापार तथा बैकिङ्ग

४.५.१ औद्योगिक विकास (साना, घरेलु, लघु, मझौता, ठुला उद्योग)

यस गाउँपालिकामा कुनै पनि उद्योग नरहेको ।

४.५.२ घट्ट, मिल तथा संकलन र प्रशोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	पानी घट्ट संख्या		चिस्यान केन्द्र कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) संख्या			संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र		
	परम्परागत	सुधारिएको	पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडिबुटी	उद्योग
१	५	०	०	०	२	०	०	०
२	१३	५	०	१	०	०	०	०
३	३	२		१	१	०	०	०
४	०	०	०	०	०	०	०	०
५	१५	१	०	६	१	१	०	०
६	४	०	०	२	०	०	०	०
७	०	०	०	१	०	०	०	०
जम्मा	४०	८	०	११	४	१	०	०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा पानी घट्ट ४८, डिजेल मिल ११ र विद्युतीय मिल ४ रहेको पाईयो । यस गाउँपालिकामा कृषि उपजहरुको संकलनका एक मात्र संकलन केन्द्र रहेको पाईयो ।

४.५.३ व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण (किराना, थोक, मासु, तरकारी, फलफुल आदी)

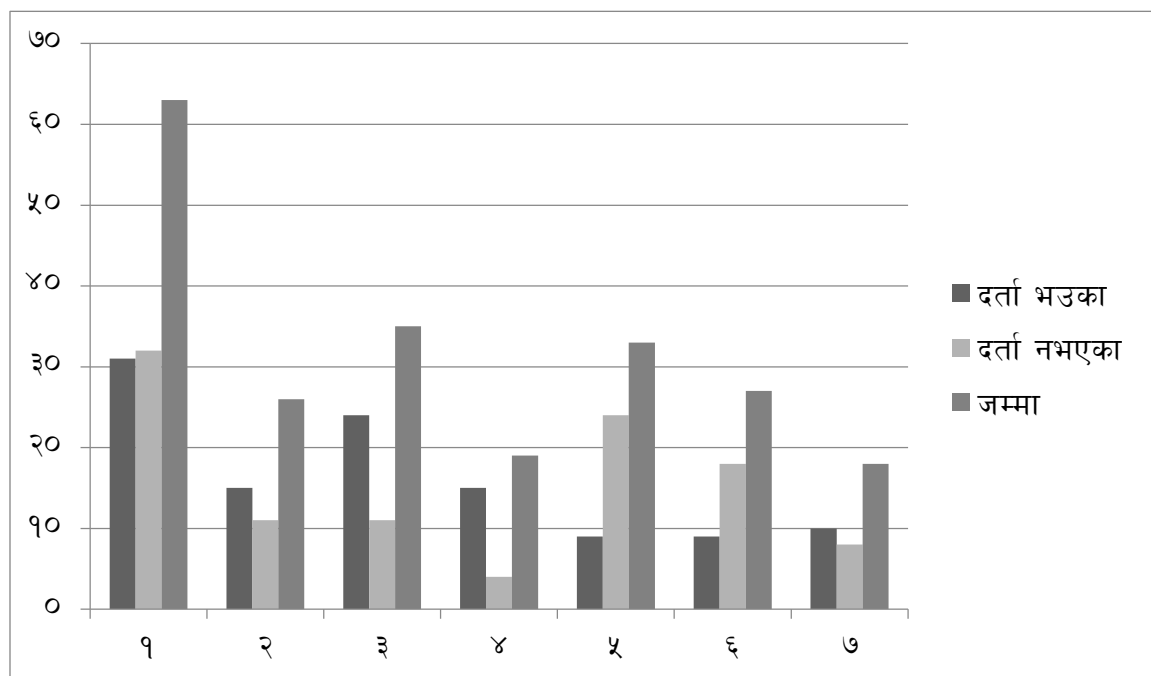
वडा नं.	व्यापार व्यवसायको प्रकार	संख्या	जम्मा	दर्ता भएका	दर्ता नभएका
१.	किराना तथा खुद्रा पसल	२७	६३	३१	३२
	चिया पसल, रेष्टुरेण्ट तथा होटेल	८			
	कपडा/फेन्सी पसल	६			
	तरकारी पसल	३			
	सुनचाँदी पसल	२			

	कस्मेटिक पसल	६			
	कस्मेटिक एण्ड सिलाई पसल	३			
	मदिरा तथा खुद्रा पसल	७			
	निर्माण सेवा	१			
२	किराना पसल तथा जलरल स्टोर	६	२६	१५	११
	चिया पसल, होटेल तथा रेष्टुरेण्ट	१२			
	कपडा तथा फेन्सी पसल	४			
	सिलाई कटाई पसल	१			
	मदिरा तथा खुद्रा पसल	३			
३	किराना तथा खुद्रा पसल	१४	३५	२४	११
	तरकारी पसल	२			
	मदिरा तथा खुद्रा पसल	४			
	निर्माण सेवा	१			
	कस्मेटिक	२			
	सुनचाँदी पसल	१			
	चिया पसल, रेष्टुरेण्ट होटल	११			
४	खुद्रा पसल	६	१९	१५	४
	जलरल स्टोर	५			
	चिया, खाजा तथा होटेल	४			
	फोटो स्टुडीयो	१			
	मदिरा पसल	२			
	स्वास्थ्य मेडीकल	१			
५	खुद्रा पसल	१०	३३	९	२४
	जलरल स्टोर	३			
	चिया, खाजा तथा होटेल	८			
	सिलाइ सेन्टर	४			
	मदिरा पसल	१			
	स्वास्थ्य मेडीकल	१			
	सुनचाँदी पसल	३			
	कस्टमेटीक पसल	३			
६	खुद्रा पसल/जनरल स्टोर	११	२७	९	१८
	चिया, खाजा तथा होटेल	७			
	सिलाइ सेन्टर	२			
	मदिरा पसल	४			
	स्वास्थ्य मेडीकल	१			
	सुनचाँदी पसल	१			
	कस्टमेटीक पसल	१			
७	खुद्रा पसल/जनरल स्टोर	७	१८	१०	८

	चिया पसल, होटेल	४			
	औषधी पसल	१			
	मदिरा पसल	२			
	सिलाई पसल	२			
	सुनचाँदी पसल	२			
	कस्मेटिक पसल	१			
जम्मा			२२१	११३	१०८

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका २२१ साना ठुला व्यापारिक पसलहरूमध्ये ४८.८६% र दर्ता नभएका पाईए । गाउँपालिकाभित्र सबैभन्दा बढी व्यवसायिक पसलहरू वडा नं. १ मा रहेका पाईए भने सबैभन्दा कम वडा नं. ७ मा रहेका पाईए । व्यवसायिक पसलहरू दर्ता नभई सञ्चालन हुनाले राज्यलाई तिर्नु पर्ने कर तिर्दैनन् ।

यस तालिकालाई बारमा देखाउँदा

४.५.४ सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	वार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
१	समाजसेवा बहुद्वेशीय सहकारी संस्था लिमिटेड	१	५००००	१५००००	कृषि
२	साहारा बहुद्वेशीय सहकारी	५			
३	कालिका माइ बचत तथा ऋण	५	२०००००	१३९५००	स्वरोजगार

	सहकारी संस्था				
४	गंगा जमुना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	५	२३००००	१८००००	घुम्टी कोष
५	प्रतिभा कृषक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	५	२५००००	१८७०००	कृषी
६	सलकट्याल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	५	६०००००	३५५०००	कृषि
७	सिर्जना समृद्धि बहुउद्देश्य सहकारी	६	१६२०००	१६२०००	आयआर्जन
८	निलकण्ठ बहुउद्देश्य सहकारी	६	२८९४३९४	२४५६५९७	आयआर्जन
९	भैरव समृद्ध बहुउद्देश्य सहकारी	६	३३०००	३३०००	आयआर्जन
१०	गाजरी बचत तथा ऋण सहकारी	६	२४२०००	२४२०००	आयआर्जन
११	पोखरी बहुउद्देश्य सहकारी संस्था	७	१०९१८८२८८	७८२२२०५	आयआर्जन

परिच्छेद ५

सामाजिक अवस्था

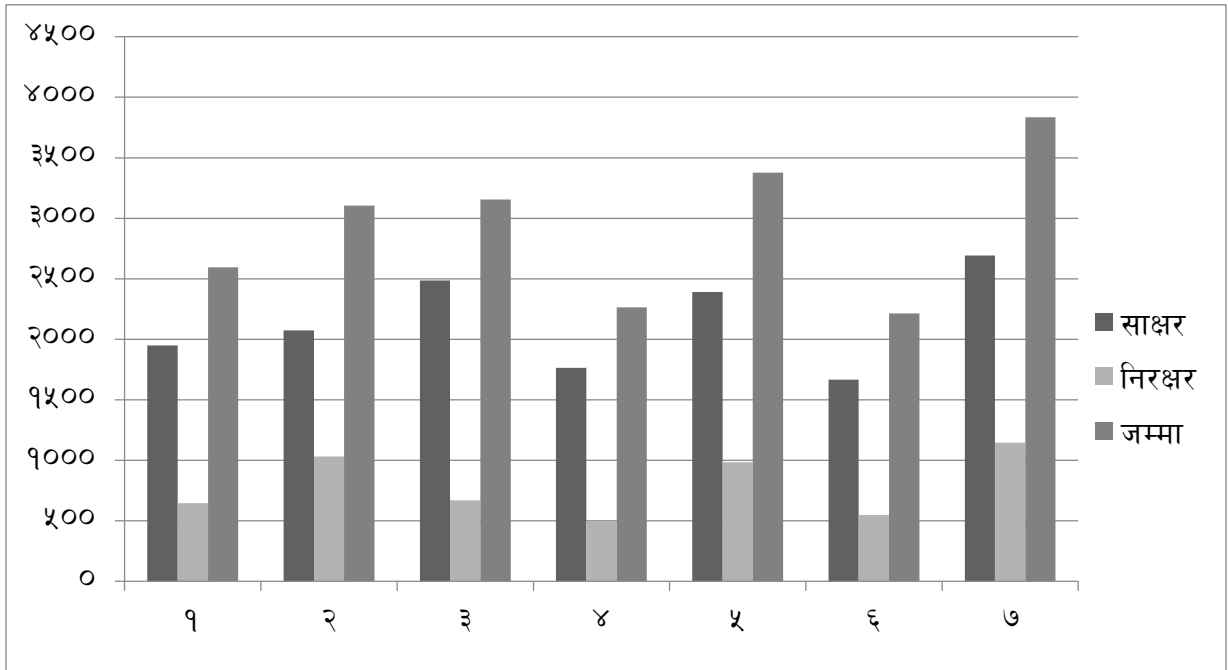
५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

५.१.१ पाँच वर्ष र सो भन्दा माथीको शैक्षिक अवस्था

वडा नं.	निरक्षर	साधारण लेखपढ	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	स्नातक	स्नातकोत्तर	विद्यावारिदी	जम्मा
१	६४५	४३८	३४१	७४३	३९१	३१	५	०	२५९४
२	१०३१	४९६	७०२	६३९	२२१	१२	४	०	३१०५
३	६६९	४३६	८३६	७१६	४०१	८८	१०	०	३१५६
४	४९८	५१९	२९४	४२४	३६८	१५०	१०	०	२२६३
५	९८५	३८९	५४५	७९५	५१६	१११	३४	१	३३७६
६	५४८	५८१	३२१	४५२	२९१	१५	५	०	२२१३
७	११४४	५११	६१	१७३२	३४३	४१	३	०	३८३५
जम्मा	५५२०	३३७०	३१००	५५०१	२५३१	४४८	७१	१	२०५४२

माथीका तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाको पाँच वर्षभन्दा माथीको कुल जनसंख्या २०५४२ को २६.८७% अर्थात ५५२० व्यक्तिहरु अहिले पनि निरक्षर रहेका छन् । निरक्षर घटाई बाँकी १५०२२ जना साक्षरहरुमा पनि साधारण लेखपढ गर्न जान्नेको संख्या पनि धेरै छ । कुल साक्षर संख्याको २२.४३% ले साधारण लेखपढ मात्रै गर्न जान्दछन् । यस्तै पूर्व प्राथमिक विद्यालयका २०.६३%, आधारभूत तह ३६.६१%, माध्यामिक तह १२.३२%, स्नातक तह २.९८% र स्नातकोत्तर तह ०.३४% रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा विद्यावारिदी गरेका एक जना मात्रै रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । यस आधारमा यस गाउँपालिकाको साक्षरता अवस्था राम्रो छैन भन्न सकिन्छ ।

यस तथ्याङ्कलाई बारमा देखाउँदा

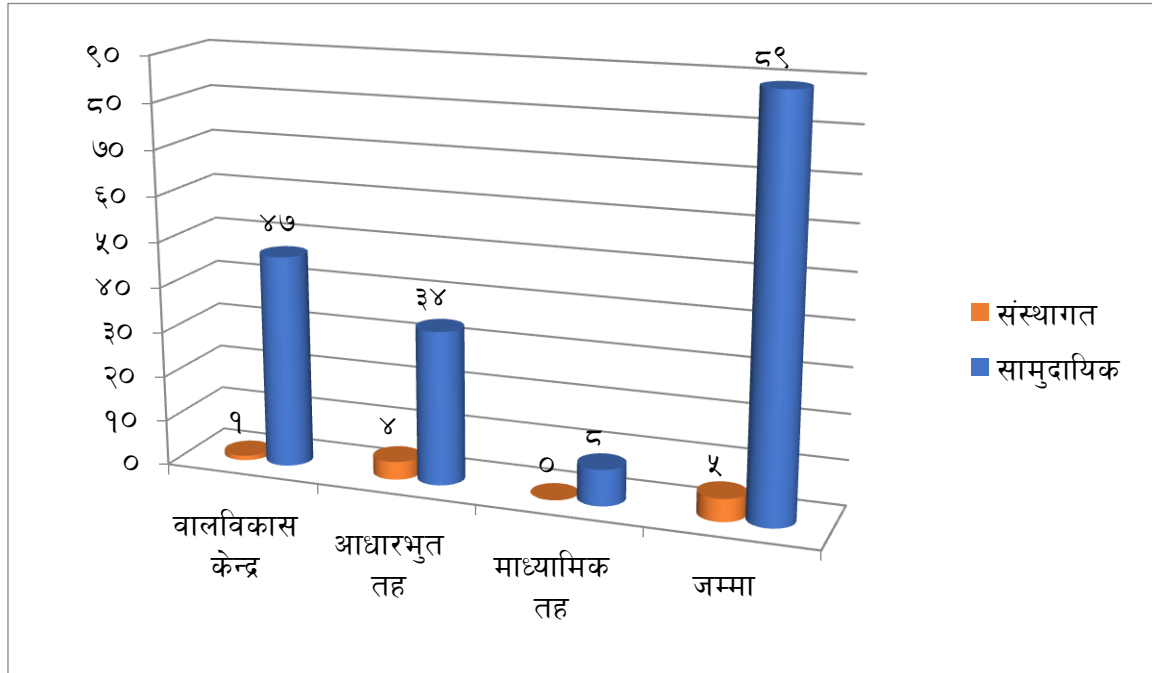

५.१.२ तहगत रुपमा शैक्षिक संस्था/बिद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत)

वडा नं.	बालविकास केन्द्र		आधारभूत तह		माध्यामिक तह		जम्मा	
	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत
१	७	०	३	२	१	०	११	२
२	७	०	४	०	२	०	१३	०
३	९	०	५	०	१	०	१५	०
४	८	०	५	०	१	०	१४	०
५	६	०	६	१	१	०	१३	१
६	४	०	४	०	१	०	९	०
७	६	१	७	१	१	०	१४	२
जम्मा	४७	१	३४	४	८	०	८९	५

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाभित्र बालबालिका लगायत ९४ शिक्षण संस्थाहरु रहेका छन् । सबैभन्दा बढी बालविकास केन्द्र रहेका छन् । कुल शिक्षण संस्थाहरुको ५०% बालविकास केन्द्र रहेका छन् । आधारभूत तहका शिक्षण संस्था ४१.४८% र माध्यामिक शिक्षण संस्था ८.५१% रहेका छन् । गाउँपालिकामा रहेका ९४ शिक्षण संस्थाहरुमध्ये ९४.६८% सामुदायिक संस्थाहरु रहेका छन् । बालविकास केन्द्र १ र आधारभूत विद्यालय ४ संस्थागत रहेका छन् ।

माथीको तालिकालाई चार्टमा देखाउँदा

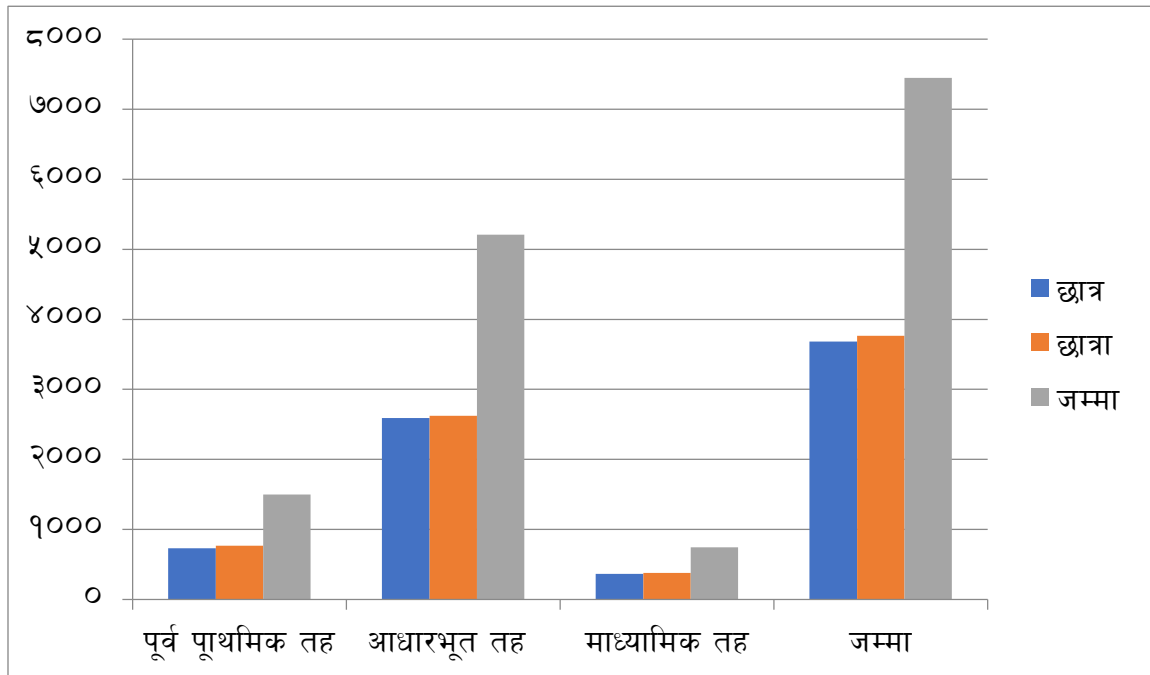
५.१.३ बिद्यार्थी विवरण

वडा नं.	पूर्व प्राथमिक		आधारभूत		माध्यामिक		जम्मा		
	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	जम्मा
१	११०	११५	२३०	२५०	९०	९५	४३०	४६०	८९०
२	६५	६७	३९०	३९२	२०	२५	४७५	४८४	९५९

३	१४४	१४५	४७७	४८०	६५	५५	६८६	६८०	१३६६
४	१००	११०	३३०	३४०	७५	८०	५०५	५३०	१०३५
५	९५	१०५	३३०	३४०	३४	३२	४५९	४७७	९३६
६	९१	९५	३८१	३५९	३६	४०	५०८	४९४	१००२
७	१२५	१३०	४५०	४६०	४५	५०	६२०	६४०	१२६०
जम्मा	७३०	७६७	२५८८	२६२१	३६५	३७७	३६८३	३७६५	७४४८

माथीको तथ्याङ्क हेर्दा यस गाउँपालिकामा विद्यालयमा रहेका बालबालिकाहरुमा छात्राहरुको संख्या बढी रहेको छ । पूर्व प्राथमिक, आधारभूत र माध्यमिक तह गरी जम्मा अध्ययनरत ७४४८ विद्यार्थीमध्ये ५०.५५% छात्रा रहेका छन् । कुल विद्यार्थी संख्याको ६९.९३% आधारभूत तहमा अध्ययनरत छन् । यस्तै पूर्व प्राथमिक तहमा २०% र माध्यमिक तहमा जम्मा ९.९६% मात्रै विद्यार्थी रहेका छन् । यस तथ्याङ्कले यस गाउँपालिकामा आधारभूत तहमा भर्ना भएका बालबालिकाहरुमध्ये १४.२४% बालबालिकाहरु मात्रै माध्यमिक तहसम्मको पढाई पुरा गर्छन् ।

माथीको तथ्याङ्कलाई वारमा देखाउँदा

५.१.४ क्याम्पस तथा प्राविधिक शिक्षालय र अध्ययनरत छात्रछात्राको विवरण

यो तथ्याङ्क संकलन गर्ने क्रममा यस गाउँपालिकामा प्राविधिक शिक्षालय तथा क्याम्पस नभएको ।

५.१.५ सिकाई उपलब्धी तथा उत्तीर्ण दर

वडा नम्बर	शिकाई उपलब्धी दर			उत्तीर्ण दर		
	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
१	६१ %	५९ %	४५ %	८४ %	७१ %	२५ %
२	५४.६५%	५४.१२%		७१.३३%	४२.८५%	

३	६८.२५%	५८%	०	७१%	६८.१%	०
४	५२%			९२%		
५	५४%	६१%	०	०	०	०
६	६१.५%	६०.२%		९२%	९४%	
७	६३.२०%	०	४३.९%	७९%	६०%	६७%

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाको विद्यार्थी उत्तीर्ण दर र सिकाई उपलब्धी दर त्यति सन्तोषजक देखिदैन ।

५.१.६ खुद भर्ना र निरन्तरता दर

वडा नम्बर	खुद भर्ना दर			निरन्तर भर्ना दर		
	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यमिक	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यमिक
१	९२.३३%	९३.७२%	९१.७४%	८४.०८%	७१.८१%	७०.७०%
२	६६.१६%	६४.६०%	५३.५०%	६२.७४%	५८.७५%	५५.५०%
३		५९.६६%	४८%	६५%	५२.४०%	६०%
४	७३.७२%	६४.२५%	७९%	६६.३३%	६८.२५%	६२.२१%
५	७९.५०%	८२%	६५.२०%	८४.७५%	७८.६८%	६५%
६	६३%	६५.६६%	७६%	५६%	८९	५९.५%
७	६५%	४३.८२%	४८%	९०.८२%	९१.२२%	९२%

माथीको तालिकाले यस गाउँपालिकाको खुद भर्ना र निरन्तरता दर निराशाजनक देखाउँछ । यसमा समयमै सुधार हुने गरी नीति बनाउन जरुरी छ ।

५.१.७ बालविकास केन्द्रको विवरण

वडा नं.	बाल विकास केन्द्र संख्या	भर्ना भएका बालबालिका संख्या		
		छात्रा	छात्र	जम्मा
१	७	१३०	१००	२३०
२	७	१००	८०	१८०
३	९	८०	७०	१५०
४	८	१००	१०५	२०५
५	६	१००	९५	१९५
६	४	४०	३६	७६
७	७	१००	१००	२००
जम्मा	४८	६५०	५८६	१२३६

५.१.८ विद्यालय शान्ति क्षेत्र र विद्यालय सुधार योजना विवरण

वडा नं.	विद्यालय संख्या	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)		विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक (भएको/ नभएको)		बाल क्लब गठन (भएको/ नभएको)		बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग (भएको/ नभएको)	
		भएका	नभएका	भएका	नभएका	भएका	नभएका	भएका	नभएका
१	६	६	०	६	०	६	०	६	०
२	६	६	०	६	०	६	०	६	०
३	६	६	०	६	०	६	०	६	०
४	६	६	०	६	०	६	०	६	०
५	८	८	०	८	०	८	०	८	०
६	५	५	०	५	०	५	०	५	०
७	९	९	०	९	०	९	०	९	०
जम्मा	४६	४६	०	४६	०	४६	०	४६	०

५.१.९ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

वडा नम्बर	स्वीकृत दरबन्दी संख्या		नीज समेत गरि पुरुष शिक्षक संख्या		नीज समेत गरि महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
	स्थायी	राहात	आधाभुत तह	माध्यामिक तह	आधाभुत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
१	२०	१३	२४	०	१४	०	३	१	३
२	११	११	१५	३	८	१	३	०	२
३	११	११	१७	३	१	०	२	३	३
४	१३	१४	१९	०	४	०	२	१	४
५	६	८	२४	२	११	०	१	०	१
६	९	७	१५	३	७	०	०	१	०
७	१२	१४	२९	५	२०	०	३	१	३
जम्मा	८२	७८	१४३	१६	६५	१	१४	७	१५

५.१.१० शैक्षिक संस्थामा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा

क) भवन, कक्षा कोठा र पुस्तकालय

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नं.	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय/ अध्ययन केन्द्र छ/छैन
		पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची	
श्री शाजेन्द्रश्वर मा.वि फुलौट	१	३	१०	१५	२३	छैन
श्री शुभतारा इडलीस बोर्डिङ स्कूल खिरसैन डोटी	१	०	१	०	७	छ

श्री भगवती आधारभूत आ.वि पटकानी फुलौट	१	२	३	४	६	छैन
श्री खापर आ.वि बलडांगा	१	०	२	०	६	छैन
श्री नृभुश्वरी आ.वि फुलौट	१	३	०	७	०	छैन
एस.के बोर्डिङ स्कूल	१	१	१	४	४	छ
श्री भारतोली मा.वि	२	४	४	१०	७	
नेत्रेश्वरी मा.वि	२	२	२	८	४	
श्री बाराहि देवी मा.वि	२	३	२	७	६	
कालीका आधारभूत विद्यालय भारतोली	२	१	२	५	४	
कालीका आधारभूत विद्यालय विष्टगाउ	२	१	१	२	८	
वासुधारा बाल विकास केन्द्र	२		१		२	
भगवती बाल विकास केन्द्र	२		१		२	
श्री भागेश्वर आधारभूत विद्यालय	३	१	२		६	छैन
श्री दुर्गा मा.वि	३	१	४	४	९	छैन
श्री मालीका आधारभूत विद्यालय	३	१	१	६	२	छैन
श्री चौकोट आधारभूत विद्यालय	३	३	१	८	२	छैन
श्रीवाजकोटी आधारभूत विद्यालय	३	०	२		५	छैन
श्री परोपकार आधारभूत विद्यालय	३	०	१		२	छैन
श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय	४	४	१	५	६	छैन
श्री बाल सुधार विद्यालय	४	०	१	०	१	छैन
श्री नवदुर्गा बाल ऐकेडिमी	४	०	१	०	१	छ
श्री सरस्वती मा.वि	४	८	६	१२	१९	छ
श्री भगवती बालविकास केन्द्र	४	३	०	६	०	छैन
श्री भैरव आधारभूत विद्यालय	४	०	२	०	७	छैन
तेडी आ.वि उपरकाडा	५	१	०	५	०	छैन
श्री नव प्रभात आ.वि	५	०	२	०	४	छैन
कालिका आ.वि	५	५	३	०	६	छैन
ज्ञानकुञ्ज आ.वि	५	१	१	२	२	छैन
श्री काडामान्डौ मा.वि	५	२	४	८	९	छ
मालिका आ.वि	५	१	१	२	२	छैन
महालक्ष्मी आ.वि	५	३	०	७	०	छैन
दुर्गा महेश्वर बोर्डिङ	५	०	१	०	६	छैन
शिशु सुधार मा.वि	६	६	२	१२	४	छ
देवीस्थान आधारभूत विद्यालय	६		२		५	छैन
रानदुङ्गा आधारभूत विद्यालय	६		२		५	छैन
डाडामाण्डौ आधारभूत विद्यालय	६		२		५	छैन
सान्तोला आधारभूत विद्यालय	६	१		५		छैन
शारदा आधारभूत विद्यालय	६	२	२	४	४	छैन
भवानी आधारभूत विद्यालय	७	२	२	३	६	०
कोलडाडा आधारभूत विद्यालय	७	१	१	२	२	०
नवज्योती आधारभूत विद्यालय	७	१	०	२	०	०
मष्टामाण्डौ उ. मा. वि.	७	६	१	१८	३	छ
बालविकास आधारभूत विद्यालय	७	१	१	२	३	०
खायरमाण्डौ आधारभूत विद्यालय	७	१	१	२	२	०
सरस्वती आधारभूत विद्यालय	७	१	१	२	२	०

हनुमान आधारभुत विद्यालय	७	२	२	४	४	०
के जी ईड्रीस बोर्डिड	७	२	०	४	०	०
नवदवय बालविकास केन्द्र	७	१	०	२	०	०
लालीगुरास बालविकास केन्द्र	७	१	०	१	०	०

ख) प्रयोगशाला, फर्निचर, खेल मैदान, कम्पाण्ड बाल, शौचालय र खानेपानी

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नं.	प्रयोगशाला	डेस्क/बेञ्च को क्षमता (जना)	खेल मैदान	कम्पाउण्ड बाल	चर्पीको सुविधा	खानेपानी
श्री शाजेन्द्रश्वर मा.वि फुलौट	१	छ	४०० जना	९०० वर्ग मि.		छ	छ
श्री शुभतारा इडलीस बोर्डिड स्कुल खिरसैन डोटी	१	०	१५० जना	६५० वर्ग मि	तारबार	छ	छ
श्री भगवती आधारभुत आ.वि पटकानी फुलौट	१	छैन	२३० जना	२५० वर्ग मि	तारबार	छ	छ
श्री खापर आ.वि बलडांगा	१	छैन	१०० जना	२०० वर्ग मि	तारबार	छैन	छैन
श्री नृभुश्वरी आ.वि फुलौट	१	छैन	१६० जना	२४० वर्ग मि	तारबार	छ	छ
एस.के बोर्डिड स्कुल	१	छैन	२०० जना	५०० वर्ग मि	तारबार	छ	छ
श्री भारतोली मा.वि	२		१००	१००	कच्चि	छ	छ
नेत्रेश्वरी मा वि	२		२००	२००	कच्चि	छ	छ
श्री बाराहि देवी मा वि	२		१५०	४००	कच्चि	छ	छ
कालीका आधारभुत विद्यालय भारतोली	२		२०	४५०	कच्चि	छ	छ
कालीका आधारभुत विद्यालय विष्टगाउ	२		३०	४०	कच्चि	छ	छ
वासुधारा बाल विकास केन्द्र	२			५०	कच्चि	छ	छ
भगवती बाल विकास केन्द्र	२			५०	कच्चि	छ	छ
श्री भागेश्वर आधारभुत विद्यालय	३		५०	१०	छैन	छ	छ
श्री दुर्गा मा वि	३		४००	६०	तारबार	छ	छैन
श्री मालीका आधारभुत विद्यालय	३		१४०	१०	तारबार	छ	छैन
श्री चौकोट आधारभुत विद्यालय	३		३००	८	नभएको	छ	छ
श्रीवाजकोटी आधारभुत विद्यालय	३		९०	५	पक्की पर्खाल	छ	छ
श्री परोपकार आधारभुत विद्यालय	३		३०	२	कच्ची पर्खाल	छ	छ
श्री सरस्वती आधारभुत विद्यालय	४	छैन	छैन	६१	छैन	छ	छ
श्री बाल सुधार विद्यालय	४	छैन	छैन	२०	छैन	छ	छैन
श्री नवदुर्गा बाल ऐकेडमी	४	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छैन
श्री सरस्वती मा वि	४	छैन	२००	४०	छैन	छ	छ
श्री भगवती बालविकास केन्द्र	४	छैन	४ जना		छैन	छ	छ
श्री भैरव आधारभुत विद्यालय	४	छ	छैन	१२५	छैन	छ	छैन
तेडी आ.वि उपरकाडा	५	छैन	५० जना	३५ मिटर	०	छ	छैन

श्री नव प्रभात आ.वि	५	छैन	६० जना	छैन	०	छ	छ
कालिका आ.वि	५	छैन	१०० जना	छैन	०	छ	छ
ज्ञानकुञ्ज आ.वि	५	छैन	०	१०० मिटर	छैन	छ	छ
श्री काडामान्डौ मा.वि	५	०	२५० जना	२०० मिटर	छैन	छ	छ
मालिका आ.वि	५	छैन	६० जना	४२ मिटर	छैन	छ	छ
महालक्ष्मी आ.वि	५	छैन	५० जना	२० मिटर	छैन	छ	छ
दूर्गा महेश्वर बोर्डिङ	५	छैन	४५ जना	३५ मिटर	छैन	छ	छ
शिशु सुधार मा वि	६	छैन	५	८०	पक्की	छ	छ
देवीस्थान आधारभुत विद्यालय	६	छैन	५	१४	कच्ची	छ	छ
रानढुङ्गा आधारभुत विद्यालय	६	छैन	४	५	कच्ची	छ	छ
डाडामाण्डौ आधारभुत विद्यालय	६	छैन	६	२०	कच्ची	छ	छ
सान्तोला आधारभुत विद्यालय	६	छैन		१०	कच्ची	छ	छ
शारदा आधारभुत विद्यालय	६	छैन	४	३०	कच्ची	छ	छ
भवानी आधारभुत विद्यालय	७	०	३.४	४	कच्ची	छ	छ
कोलडाडा आधारभुत विद्यालय	७	०	३.४	२	कच्ची	छ	छ
नवज्वोती आधारभुत विद्यालय	७	०	३.४	१	कच्ची	छ	छ
मष्टामाण्डौ उ. मा. वि.	७	०	३.४	२	पक्की	छ	छ
वालविकास आधारभुत विद्यालय	७	०	३.४	२	छैन	छ	छ
खायरमाण्डौ आधारभुत विद्यालय	७	०	३.४	२	छैन	छ	छ
सरस्वती आधारभुत विद्यालय	७	०	३.४	२	छैन	छ	छ
हनुमान आधारभुत विद्यालय	७	०	३.४	२	कच्ची	छ	छ
के जी ईङ्गीस बोर्डिङ	७	०	कार्पेट	२	छैन	छ	छ
नवदवय वालविकास केन्द्र	७	०	कार्पेट	१	छैन	छ	छ
लालीगुरास वालविकास केन्द्र	७	०	कार्पेट	१	छैन	छ	छ

५.१.११ छात्रवृत्ति

वडा नं	छात्रवृत्तिको किसिम अनुसार					
	दलित		अन्य		जम्मा	
	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
१	२००	७५	२५०	०	४५०	७५
२	२००	१५०	२५०	०	४५०	१५०
३	२००	१५०	२५०	०	४५०	१५०
४	१००	१००	२५०	०	३५०	१००
५	२७५	१००	३५०	०	५७५	१००
६	१५०	१००	२५०	०	४००	१००
७	२५०	१००	४५०	०	७००	१००
जम्मा	१३७५	७७५	२०५०	०	३३७५	७७५

५.१.१२ विद्यालय सम्बन्धी अन्य विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा	एकीकृत पाठ्यक्रम	इन्टरनेट सुविधा	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी
श्री शाजेन्द्रश्वर मा.वि फुलौट	१	भएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री शुभतारा इङ्लीस बोर्डिङ स्कूल खिरसैन डोटी	१	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री भगवती आधारभूत आ.वि पटकानी फुलौट	१	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री खापर आ.वि बलडांगा	१	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री नृभुश्वरी आ.वि फुलौट	१	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
एस.के बोर्डिङ स्कूल	१	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
नेत्रेश्वरी मा वि	२	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
श्री वाराहि देवी मा वि	२	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
कालीका आधारभूत विद्यालय भारतोली	२	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
कालीका आधारभूत विद्यालय विष्टगाउ	२	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
श्री भागेश्वर आधारभूत विद्यालय	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री दुर्गा मा वि	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री मालीका आधारभूत विद्यालय	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री चौकोट आधारभूत विद्यालय	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्रीवाजकोटी आधारभूत विद्यालय	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री परोपकार आधारभूत विद्यालय	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय	४	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
श्री बाल सुधार विद्यालय	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री सरस्वती मा वि	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री भगवती स्थान आधारभूत विद्यालय	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री भगवती आधारभूत विद्यालय	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री भैरव अधारभूत विद्यालय	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
तेडी आ.वि उपरकाडा	५	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
श्री नव प्रभात आ.वि	५	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
कालिका आ.वि	५	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
ज्ञानकुञ्ज आ.वि	५	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
श्री काडामान्डौ मा.वि	५	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
मालिका आ.वि	५	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
महालक्ष्मी आ.वि	५	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
दुर्गा महेश्वर बोर्डिङ	५	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
शिशु सुधार मा वि	६	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
देवीस्थान अधारभूत विद्यालय	६	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
रानढुङ्गा अधारभूत विद्यालय	६	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
डाडामाण्डौ अधारभूत विद्यालय	६	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
सान्तोला अधारभूत विद्यालय	६	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
शारदा अधारभूत विद्यालय	६	नभएको	भएको	भएको	भएको
भवानी अधारभूत विद्यालय	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
कोलडाडा अधारभूत विद्यालय	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
नवज्वोती अधारभूत विद्यालय	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
मष्टामाण्डौ उ. मा. वि.	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको

वालविकास आधारभुत विद्यालय	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
खायरमाण्डौ आधारभुत विद्यालय	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
सरस्वती आधारभुत विद्यालय	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
हनुमान आधारभुत विद्यालय	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
के जी ईङ्गीस वोर्डीङ	७	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

५.२.१ स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र आयुर्वेद केन्द्र) को विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	संस्थाको प्रकार*
खिरसैन स्वास्थ्य चौकी	१	स्वास्थ्य चौकी
बग्लेक स्वास्थ्य चौकी	२	स्वास्थ्य चौकी
प्रस्तावित सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	२	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई
गौरागाँउ स्वास्थ्य चौकी	३	स्वास्थ्य चौकी
सानागाउँ स्वास्थ्य चौकी	४	स्वास्थ्य चौकी
काडामाण्डौ स्वास्थ्य चौकी	५	स्वास्थ्य चौकी
गाजरी स्वास्थ्य चौकी	६	स्वास्थ्य चौकी
पोखरी स्वास्थ्य चौकी	७	स्वास्थ्य चौकी

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाभित्र स्वास्थ्य चौकी ७ र सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई १ रहेका छन् । गाउँपालिकामा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल नीजि स्वास्थ्य संस्थाहरु छैनन् । प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य चौकी रहेका छन् भने वडा नं. २ मा थप सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई रहेको छ ।

५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या				
	हे.अ	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य
खिरसैन स्वास्थ्य चौकी	१	१	३	०	२
बग्लेक स्वास्थ्य चौकी	१	२	२		
गौरागाँउ स्वास्थ्य चौकी	१	२	४		१ ल्याव अनमी
सानागाउँ स्वास्थ्य चौकी	१	२	३	२	
काडामाण्डौ स्वास्थ्य चौकी	१	२	२	०	०
गाजरी स्वास्थ्य चौकी	१	१	४		१ कास
पोखरी स्वास्थ्य चौकी	छैन	२	३	०	२

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा विशेषज्ञ चिकित्सक, सामान्य चिकित्सक र नर्समध्ये कुनै पनि जनशक्ति कार्यरत छैन । गाउँपालिकाभित्र सानागाउँ स्वास्थ्य चौकीमा मात्रै प्रयोगशाला प्राविधिक रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ ।

५.२.३ खोप सेवा

वडा नम्बर	१ वर्ष मूनीका	२ वर्ष मूनीका	५ वर्ष मूनी	विसिजी	पोलियो तेश्रो	दादुरा/रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस (जे.ई.)
१	७२	१४९	३४८	७२	६४	७५	८७

२	१२७	२४३	५४१	१३०	१३३	१३३	९१
३	८६	१६६	३७३	१३	८५	१३०	६८
४	४९	६१		५०	६१	१०९	७२
५	८८	१७३	४३८	८८	६७	७२	६८
६	७३	१३९	३१९	७२	७२	७०	७१
७	०	२९०	०	१०८	११५	११३	१०२
जम्मा	४९५	१२२१	२०१९	५३३	५३७	६०२	५५९

५.२.४ बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था

वडा नम्ब	१ वर्ष मूनीका	२ वर्ष मूनीका	५ वर्ष मूनी	वृद्धि अनुगमन गरिएका	वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित	पेण्टाभ्यालेण्ट *
१	७२	१४९	३४८	४३०	११	६४
२	१२७	२४३	५४१	१३८०		१३३
३	८६	१६६	३७३	१६६		
४	४९	६१		१५३		
५	८८	१७३	४३८	७०	०	७८
६	७३	१३९	३१९	२१	२७	७२
७	०	२९०	०	२९०	६२	११५
जम्मा	४९५	१२२१	२०१९	२५१०	१००	४६२

५.२.५ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१.	भाडापखाला	१२०७	१२०७	६५७		
२	क्षयरोग (टिबी)	२३	२३	२२	१	
३	कुष्ठरोग					
४	रक्तचाप	८	८	८	८	
४	मुटुरोग					
६	ग्याष्ट्रिक/अल्सर	२६७	१०२	५०		
७	एचआईभी/एड्स	१७९	१७९	१७९		३
८	क्यान्सर					
९	दम (शवासप्रश्वास)	६७	६७	२६	४	
१०	निमोनिया	२१६	२१६	१२९	२	

५.२.६ सुरक्षित मातृत्व (गर्भती, मातृ मृत्यु, शिशु मृत्यु)

वडा नं	गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु
१	०	३४	१	०

२		११३		१
३		३६		
४		३७		
५	०	३०	०	०
६	०	५४	०	०
७	०	५२	०	०
जम्मा	०	३५६	१	१

५.२.७ परिवार नियोजनका साधनहरुको प्रयोगको अवस्था र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या :

परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने				महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
डीपो	पिल्स	कण्डम	आयुसिडी	
७२ जना	६० जना	४४	१ जना	१२ जना
			४४	९
६० डिपो	१०० पिल्स	२५० कण्डम		९
४९	१८			९
२८	०	०	०	९
३९	२५	१६	७५	९
९९	८७	६१	१६	९
३४७	२९०	३७१	१३६	७५

५.२.८ गर्भ जाँच र टि टि खोपको अवस्था

वडा नं.	गत वर्षको गर्भवती/प्रसुती भएका महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		चार पटक गर्भ जाँच गराउनेको संख्या
		टि.टि.१	टि.टि.२	
१	७०	५५	६५	२९
२	११३		१०४	४५
३	१०३	६४	३९	३२
४	९८	२७	६०	४०
५	३०	४०	३८	३२
६	५०		७३	४२
७	५२	८८		३२
जम्मा	५१६	२७४	३७९	२५२

५.२.९ प्रसुति र सुरक्षित गर्भपतन सम्बन्धी अवस्था

वडा नं.	प्रसुतीको अवस्था			सुरक्षित गर्भ पतन सम्बन्धी सेवा	
	स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा	सुरक्षित स्वास्थ्य संस्था	सेवा लिने महिलाहरुको संख्या
१	६४	०	६	०	०
२	३९		७४		
३	३७		१०		

४	३७	०	०		३१
५	३०	०	०	०	०
६	५४	३	१२		
७	५२	८	८	२४	२४
जम्मा	३१३	११	११०	२४	५५

५.२.१० स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध सेवाहरु

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	उपलब्ध सेवा तथा सुविधा (उपलब्ध छ/छैन)							
		प्रसूती सेवा	ल्याव	क्लिनिक	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एआरटी	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व
खिरसैन स्वास्थ्य चौकी	१	छ	छैन	छैन	छ	छ	छैन	छ	छ
बग्लेक स्वास्थ्य चौकी	२	छ		छ	छ	छ		छ	छ
प्रस्थावित सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	२	छ			छ	छ		छ	
गौरगाँउ स्वास्थ्य चौकी	३	छ	छ	छ	छ	छ		छ	छ
सानागाउँ स्वास्थ्य चौकी	४	छ	छ	छैन	छ	छ	छैन	छ	छ
काडामाण्डौ स्वास्थ्य चौकी	५	छ	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छ
गाजरी स्वास्थ्य चौकी	६	छ	छैन	छैन	छ	छ	छैन	छैन	छ
पोखरी स्वास्थ्य चौकी	७	छ	छैन	छ	छ	छ	छैन	छ	छ

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१ खानेपानी सुविधाको अवस्था

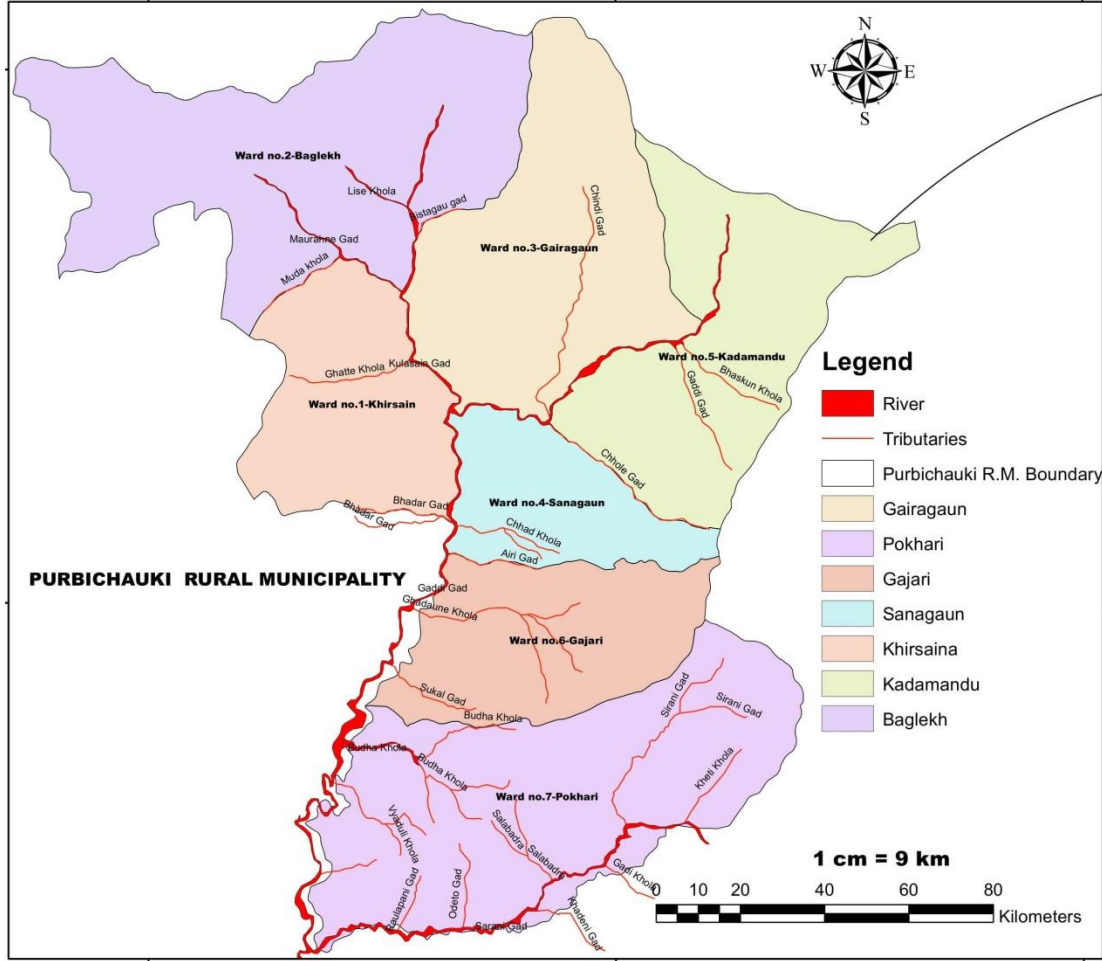
वडा नं.	नीजि पाईप धारा	सार्वजनिक धारा	ढाकिएको ईनार	नढाकिएको ईनार	मुलको पानी	नदी/खोला	जम्मा
१	१	४२५	०	१	३७	०	४६४
२	४४	२३८	७	२	३९८	१	६९०
३	२०	४३९	३८	२०	१५०	७९	७४६
४	४१	३३३	५३	१	८४	०	५१२
५	४१	३८२	१	०	४३२		८५६
६	७५	३२८	१४	५	१०९	१९	५५०
७	२५१	४२२	१२	१	२७	९	७२२
जम्मा	४७३	२५६७	१२५	३०	१२३७	१०८	४५४०

माथीको तथ्याङ्क अनुसार यस गाउँपालिका रहेका कुल ४५४० घरधुरी संख्यामध्ये नीजि धारा भएको परिवार संख्या १०.४१% मात्रै रहेको छ। सार्वजनिक धाराको प्रयोग गर्ने परिवार संख्या सबैभन्दा बढी अर्थात ५६.५४% रहेको छ। यस्तै मुलको पानी खाने परिवार संख्या २७.२४%, ढाकिएको कुवा/ईनारको पानी खाने २.७५%, नदी/खोलाको पानी खाने २.३७% र नढाकिएको कुवा/ईनारको पानी खाने ०.६६% रहेका छन्।

५.३.२ खानेपानीको श्रोतको विवरण

यस गाउँपालिकाभित्र मुख्य स्रोतको रूपमा खोला/गाडहरु, मुहानको पानी, कुवाहरु र वडा नं. ७ को सिमानामा पर्ने सेती नदी रहेका छन् ।

नक्सामा पानीका मुहानहरु :

५.३.३ शौचालय प्रयोगको अवस्था

वडा नं.	शौचालय नभएको	सेफ्टी टंकी नभएको	सेफ्टी टंकी भएको	साधारण	जम्मा
१	१	०	४५३	१०	४६४
२	८	४	५९२	८६	६९०
३	५	१	७२७	१३	७४६
४	४	३	४७५	३०	५१२
५	१९	३	३१२	५२२	८५६
६	२१	३	५२३	३	५५०
७	१	१	७०९	११	७२२
जम्मा	५९	१५	३७९१	६७५	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा रहेका ४५४० घरधुरीमध्ये अहिले पनि ५९ अर्थात् १.२९% घरधुरीमा शौचालय नभएको पाईयो । यस्तै सेफ्टी टंकी नभएका शौचालय १५ अर्थात् ०.३३% रहेको पाईयो । यस्तै १४.८६ प्रतिशत शौचालयहरु साधारण प्रकृतिका रहेको पाईयो भने बाँकी ८३.५०% शौचालयहरु व्यवस्थित रहेको पाईयो ।

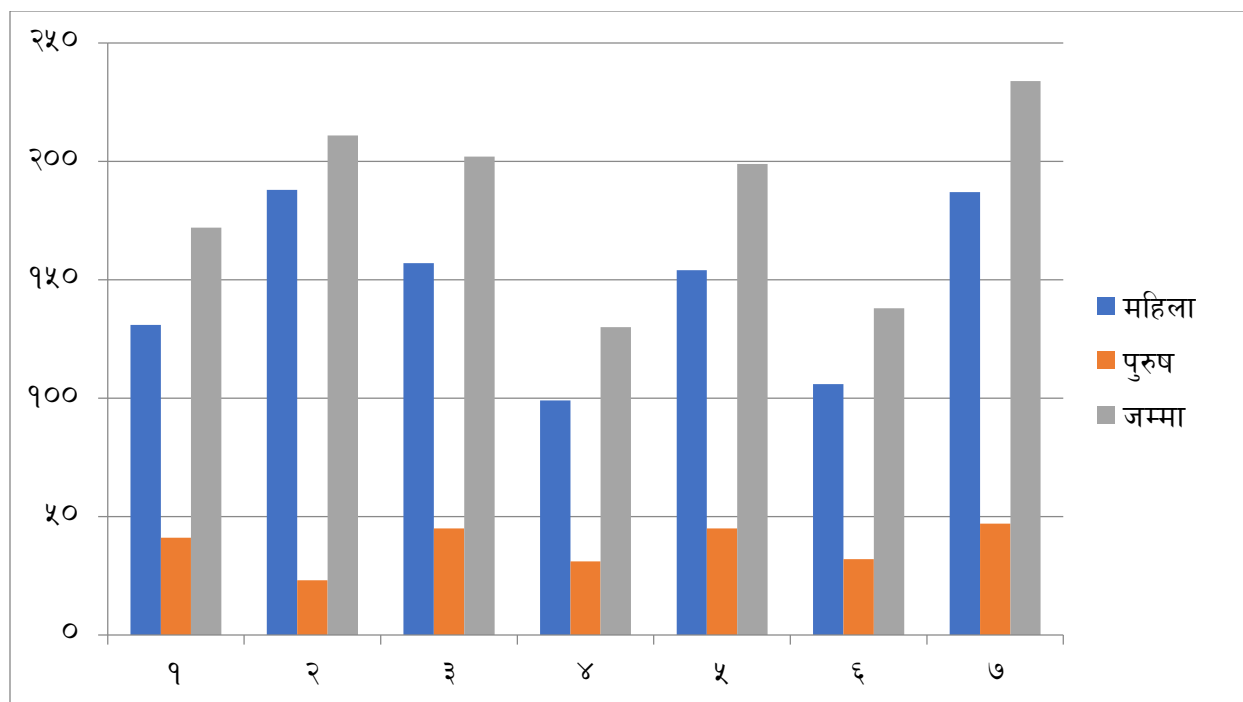
५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

५.४.१ लिङ्ग अनुसार बालविवाह (२० वर्षमुनीका)

वडा नं.	१४-२० उमेर समूहको जनसंख्या			२० वर्ष भन्दा कम उमेरमै बिहे गर्नेको संख्या		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	१९९	१९२	३९१	१३१	४१	१७२
२	२४०	२३३	४७३	१८८	२३	२११
३	२३३	२२९	४६२	१५७	४५	२०२
४	१५४	१४७	३०१	९९	३१	१३०
५	२३१	२२३	४५४	१५४	४५	१९९
६	१५९	१५५	३१४	१०६	३२	१३८
७	२६८	२६०	५२८	१८७	४७	२३४
जम्मा	१४८४	१४३९	२९२३	१०२२	२६४	१२८६

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा बालविवाहको दर उच्च रहेको देखियो । १४ देखि २० उमेर समूहको कुल जनसंख्या २९२३ मध्ये १२८६ को विवाह भईसकेको देखियो । नेपालको कानून अनुसार केटा र केटीको विवाहको उमेर २० वर्ष हुनु पर्ने छ तर यस गाउँपालिकामा ४३.९९% २० वर्ष मुनीकै उमेरमा बिहे हुने माथीको तथ्याँकले देखाउँछ । उमेर नपुगी बिहे हुनेमा महिलाहरुको संख्या उच्च रहेको छ । उमेर नपुगी बिहे भएकामध्ये ७९.४७% महिलाहरु रहेका छन् । यस तथ्याँकले यस गाउँपालिकामा केटीहरुको उमेर नपुगी बिहे हुने गरेको प्रष्ट्याएको छ । सामाजिक रुपमा हेर्दा यो तथ्याँक सामाजिक रुपमा, स्वास्थ्यको दृष्टिकोणमा र कानुनी रुपमा गाउँपालिकाका लागि चुनौतिको विषय बनेको छ ।

यस तथ्याँकलाई चार्टमा देखाउँदा

५.४.२ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या

अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्याको अवस्था								
वडा नं.	शारीरिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	दृष्टिविहिन	बहिरा	स्वर सम्बन्धी	श्रवण दृष्टि सम्बन्धी	मनोसामाजिक	जम्मा
१	१९	१	११	१४	२	०	१	४८
२	७	०	५	१	०	०	०	१३
३	३४	१	११	४	३	१	०	५४
४	५	२	१	१	१	०	०	१०
५	३१	३	५	१	०	०	०	४०
६	९	२	२	२	२	०	१	१८
७	२४	२	१८	२१	२	०	१	६८
	१२९	११	५३	४४	१०	१	३	२५१

माथीको तालिका अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २३४८० को १.०६% अर्थात २५१ जना कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता भएको जनसंख्या रहेको छ। कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमध्ये ५१.३९% मा शारीरिक अपाङ्गता रहेको देखिएको छ। यस्तै दृष्टिविहिन सम्बन्धी २१.११%, बहिरा १७%, ४.३८%, स्वर सम्बन्धी ३.९८%, मनोसामाजिक समस्या भएका १.१९% र श्रवण दृष्टिविहिनता भएका ०.३९% रहेका छन्।

५.४.३ जेष्ठ नागरिक तथा एकल महिला

वडा नं.	जेष्ठ नागरिक	एकल महिला
१	२१३	१८४
२	२०१	१५८
३	२५५	१५८
४	१८३	१२४
५	२३९	१२१
६	१६८	७५
७	३२९	१९१
जम्मा	१५८८	१०११

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा १५८८ अर्थात् गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २३४८० को ६.७६% ६० वर्षमाथीको जनसंख्या रहेको छ । यस्तै यस गाउँपालिकामा कुल जनसंख्याको ४.३०% एकल महिलाहरु रहेका छन् ।

५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

५.५.१ खेल मैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	स्थलको नाम	क्षेत्रफल/आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	सेवाग्राही/आगन्तुक संख्या (वार्षिक)
१	खिनको थला	३०० वर्ग मि.	सामुदायिक	१०००
	पटकानी	३०० वर्ग मि.	सामुदायिक	५०००
३	पतनडाडा	७०० मि	सामुदायिक	३००
	सल्यानी	२०० मि	सामुदायिक	१००
५	दयाताल उपरकाडा	५०० मिटर	सामुदायिक	०
	चौखुट्टे पार्क	५० मिटर	सामुदायिक	०

५.५.२ व्यवसायिक खेलाडीको विवरण

यस गाउँपालिकामा कुनै पनि विधामा व्यवसायिक खेलाडीहरु नभएको ।

५.६ कला, भाषा र संस्कृति

५.६.१ धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थल

स्थलको नाम	वडा नम्बर
मालिका मन्दिर	१
गौडीबाग मन्दिर	१
भान्नीला मन्दिर	१

पटकानी मन्दिर	१
कुल देवता मन्दिर	१
पडे देवता	१
किमडे थान	१
बराही मन्दिर	२

नेत्रेश्वरी मन्दिर	३
मस्तेश्वर मन्दिर	३
भागेश्वरी मन्दिर	३
तेडी मन्दिर	३
सिवालय मन्दिर	३
खायर	३
सालकोट	३
त्रिवेणी धाम	४
भगवती थान	४
मालिका मन्दिर	५
सलकट्याल मन्दिर	५
तेडी मन्दिर उपरकाँडा	५
सान्नीकोट मन्दिर बोगटीगाउ	५
कालिका मन्दिर धानुकाडा	५
गैर्याल मन्दिर थापागाउ	५
कालिका मन्दिर चौकोट	५

भैरव मन्दिर चौकोट	५
कोटगुफा चौकोट	५
भगवति मन्दिर	५
कुणपानी मुल	५
रानहुंगा मन्दिर	५
दुधेमष्टा, अइडे, दुर्गा भगवती मन्दिर	५
देउपडी	५
रानिदुङ्गा मन्दिर	६
तेडी मन्दिर	६
गौडे मन्दिर	६
देवी मन्दिर	६
गौरी मन्दिर	६
सिंगाउडो मन्दिर	६
कालिका मन्दिर	६
मष्टाबन्डाली मन्दिर	७

५.६.२ स्थानीय चाँडपर्व जात्रा र मेला

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)
१	बिसु पर्व	प्रत्येक टोलमा	बैशाख १ गते	लाठी पुज्ने, नाचगान, डेउडा खेल
	ओल्के	प्रत्येक टोलमा	भाद्र १ गते	पिङ्ग खेल्ने, विभिन्न खानाका परिकार
	तीज	पिपलचौतारी	भाद्र	शिवको पुजा, नाचगान
	दशै	सबै ठाउमा	असोज	बलीपुजा, देउडा
	तिहार	सबै ठाउमा	कार्तिक	काग तिहार, कुकुर तिहार, भाइ टिका
	पुसे पन्ध्र	सबै ठाउमा	पुस	गाउखाने कथा, तरुल र फर्सी खाने
	माघे संक्रान्ती	सबै ठाउमा	माघ १ गते	तरुल खाने, मुढा पोल्ने
२	होली	खिनको थला	फागु पूर्णिमा	होली खेल्ने, चिर पोल्ने, अबिर लगाउने
	वराही मन्दिर जात्रा	वाडी	फाल्गुन, चैत्र	ऐतिहासिक
३	वराही मन्दिर जात्रा	वग्लेक रिखडा	भाद्र र कार्तिक	धार्मिक
	होली	चवला	फाल्गुन	धार्मिक
	जाँत	धामीठाटा	मंसिर	धार्मिक
	दशै	वलमाटे	कार्तिक	ऐतिहासिक
	पुतला	नागडा	पौष	धार्मिक
	बिसु पर्व	कडायत गाउँ	बैशाख	धार्मिक
४	माघी	सिलगाउ	माघ	धार्मिक
	वडा दशै	सानागाउँ	असोज, कार्तिक	ऐतिहासिक
	शिवरात्री	सानागाउँ	फाल्गुन	ऐतिहासिक

	डोल	सानागाउँ	फाल्गुन	ऐतिहासिक
	विसु	सानागाउँ	वैशाख	ऐतिहासिक
५	बिसु पर्व	प्रत्येक टोलमा	वैशाख १ गते	लठी पुजे, नाचगान, डेउडा खेल
	दशहरा	प्रत्येक टोलमा	जेठमा	कुलदेउता पुजा ताथ बली
	ओल्के	प्रत्येक टोलमा	भाद्र १ गते	पिड खेल्ने, बिभिन्न खानाका परिकार
	गौरा पर्व	सिम्पाटा, बरडे	भाद्र	गौरा नाच, देउडा
	तीज	प्रत्येक टोलमा	भाद्र	शिवको पुजा, नाचगान
	दशै	सबै ठाउमा	असोज	बलीपुजा, देउडा
	तिहार	सबै ठाउमा	कार्तिक	काग तिहार, कुकुर तिहार, भाइ टिका
	सल्कट्याल मष्टा बण्डाली जात	माडु र खडकेला	कार्तिक शुक्ल पक्ष	जाँत मनाउने, देउडा खेल्ने
	तेडी जाँत	उपरकाडा	कार्तिक पूर्णिमा	जात मनाउने, देउडा खेल्ने
	अइणे पूजा	धानुकाडा	दशहरा	देउता पूजा धामी भाक्री
	पुषे पन्ध्र	सबै ठाउमा	पुष	गाउखाने कथा, तरुल र फर्सी खाने
	माघे संक्रान्ती	सबै ठाउमा	माघ १ गते	तरुल खाने, मुढा पोल्ने
	शिवरात्री	त्रिवेण मसान्धारमा		शिवको पुजा
	डोल जात्रा	चोखुटे र चैकोट	भाद्र	राधाकृष्णको पुजाआराधना
	गैर्याल देउताको पुजा	थापा गाउ	मंसिर शुक्ल पक्ष	देउताको पुजा गर्ने
होली	नुवाघर, बोगटीगाउ, धानुकाडा	फागु पूर्णिमा	होली खेल्ने, चिर पोल्ने, अबिर लगाउने	
६	विषु	गाजरी	वैशाख	धार्मिक
	बल्के	गाजरी	भाद्र	धार्मिक
	दशै	गाजरी	असोज	धार्मिक
	जात्रा	गाजरी	मंसिर	धार्मिक
	तिज	गाजरी	भाद्र	धार्मिक
	माघे सक्रान्ति	गाजरी	माघ	धार्मिक
	होली	गाजरी	फाल्गुन	धार्मिक
७	पोखरी जाँत	पोखरी	मंसिर	धार्मिक
	होली	पोखरी	फाल्गुन	धार्मिक
	दशै	पोखरी	असोज	धार्मिक
	तिहार	पोखरी	कार्तिक	धार्मिक
	गौरा	पोखरी	भदौ	धार्मिक
	भुवाँ	पोखरी	पुस	धार्मिक
	ओल्के	पोखरी	भदौ	धार्मिक
	विसु	पोखरी	वैषाख	धार्मिक
पुतला	पोखरी	माघ	धार्मिक	

५.६.४ विशेष शिक्षा तर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत छात्र/छात्राको विवरण

यस पूर्वीचौकी गाउँपालिका अन्तरगत रहेको साजेन्द्रेश्वर मावि, वडा नं. १ खिरसैनमा रहेको विशेष शिक्षा स्रोत कक्षामा निम्न अनुसारका छात्रछात्राहरु रहेका छन् :

कक्षा	छात्र	छात्रा	जम्मा
१	१	१	२
२	०	०	०
३	१	०	१
४	०	०	०
५	०	०	०
६	१	१	२
७	०	०	०
८	१	१	२
९	१	०	१
१०	०	०	०
जम्मा			८

५.७ शान्ति सुरक्षाको अवस्था

यस गाउँपालिकाको शान्ति सुरक्षाको अवस्था सामान्य रहेको छ । गाउँपालिकाको केन्द्र रहेको स्थानमा प्रहरी चौकी रहेको छ । गाउँपालिकाभित्र विभिन्न समयमा घटनाहरु हुने गरेका भएपनि शान्ति सुरक्षा पूर्ण रूपमा खल्वलिएर गाउँपालिकाबासीहरु आक्रान्त हुनु परेको अवस्था भने छैन । गाउँपालिकाभित्र मदिनाका कारण बढी दुर्घटनाहरु हुने गरेका छन् ।

परिच्छेद ६

बन तथा बातावरणीय स्थिति

६.१ बनको क्षेत्रको अवस्था

वडा नं.	संख्या	समेटेको घरधुरी संख्या	क्षेत्रफल (हे)	संचित दर क्यू.मि./हे	बन पैदावारको बार्षिक उत्पादन		
					काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडीवुटी (केजी)
सामुदायिक बन							
१	२	४११	८२७ हे			३०० भारी	खोटो ३०० कण्टर बार्षिक
२	४	४२८	५८४ हे				
३	५	६४०	१२ हे				
४	१	२५०				१००० भारी	
५	७	७१०	५२२ हे			१३०५०	
६	४	५८०	१०९६			१६४३५	
७	४	८६१	१८३६ हे				
कबुलीयती बन							
१	१४	४६२	४६.०८ हे			३१५ भारी	हरो २०० केजी, बोजो ५० केजी
२	४	५४	२९.४६ हे				
३	२	२४	२ हे	०	०	०	गाजो ५० भारी
नीजि बन							
३	२	६	३ हे				
६	१	१४	१ हे				

६.२ बिपद् जोखिम व्यवस्थापन

६.२.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशील स्थानमा बसोवास गरेका परिवार) विवरण

वडा नं.	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या					
		पहिरो	नदी कटान	वाढी	अति भिरालो	अन्य	जम्मा
१	छेपलाडी						
३	रडिखेल्य		१०				१०
३	नाइवाडा		१२				१२
३	बलमाटे	१०५					१०५
३	पाडागाउ				२५		२५
३	नागडा	१००					१००
४	भिमशेन स्थल			३२			
४	अत्तरवाजे			३०			
४	वृधन, कोलगाडा					जंगली जनावरको क्षती	
५	सिम्पाटा	५			२		७
५	थापागाउँ			७			७
५	कुवाखोला	१२			२		१४

६	नाईना तल्लो वास्कोट	२०			२		२२
६	कोखस्ती	२५					२५
६	थापागाउ	५०					५०
६	बमहुनगाउ	७					७
६	भुलवस्ती	१०					१०
६	भण्डारी गाउ	१२					१२
६	सुकाला	३०					३०
७	काडा गाउ	२६					२६
७	माभुगाउ	१७					१७
७	टेटाणा	२९					२९
७	दान्ते	१५					१५
	जम्मा	४६३	२२	६७	३१		२७१

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा ५२३ घर परिवारहरु विभिन्न प्राकृतिक जोखिममा रहेको पाईयो । यस गाउँपालिकामा सवैभन्दा बढी पहिरोको जोखिम रहेको देखिएको सात वटै वडाहरुमा गरी ४६३ परिवारहरु पहिरोको जोखिममा रहेको पाईयो । यस्तै बाढीका कारण ६७ परिवार, अति भिरालोका कारण ३१ परिवार र नदी कटानका कारण २२ परिवार जोखिममा रहेको पाईयो । यस्तै गाउँपालिकाभित्र जंगली जनावरको जोखिम रहेको पाईयो । जंगली जनावरहरुले बाली नास गर्ने, मानिस र घर पालुवा जनावरहरुमाथी आक्रमण गर्ने घटनाहरु हुने गरेको पाईयो ।

६.२.२ विपद्/प्रकोपबाट भएको मानवीय र भौतिक क्षतिको विवरण

वडा नं.	आगलागी		बाढी		पहिरो		रोग महामारी		सर्पदंस		जंगली जनावरबाट	
	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते
१	०	०	०	०	०	७	०	१	०	१	०	०
५	०	२	०	२	३	०	५	०	०	०	२	०
६		१								२	१	
७			२								१	

६.२.३ समय अनुसारको जोखिमको अवस्था

वडा नं.	विपद् अनुसार जोखिमको समय						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	रोग महामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती	अन्य
१	चैत्र देखि बैसाख	अषाढ देखि भाद्र	अषाढ देखि भाद्र	बाह्रै महिना	चैत्र देखि भाद्र	बाह्रै महिना	अरिंतालको टोकाइ बैसाख देखि असोज सम्म
२	पुष माघ	साउन	साउन देखि भाद्र	चैत्र वैषख	असार	चैत्र वैषख	
३	चैत्र देखि जेष्ठ	अषाढ देखि भाद्र	साउन देखि भाद्र	चैत्र देखि जेष्ठ	चैत्र देखि असोज	सधै	
४		अषाढ देखि भाद्र					
५	फागुन देखि	अषाढ देखि	अषाढ	बैसाख देखि	अषाढ	बाह्रै महिना	

	जेठ	असोज	देखि भाद्र	भाद्र	देखि भाद्र		
६	चैत्र देखी जेष्ठ		साउन देखी भाद्र	वैशाख देखी जेष्ठ	श्रावण देखी भाद्र	सधै	
७	चैत्र देखी जेष्ठ	अषार भदौ	साउन देखी भाद्र	वैशाख देखी जेष्ठ	श्रावण देखी भाद्र	सधै	

६.२.४ बिपद् व्यवस्थापनको पूर्व तयारी

- बिपद् पूर्व तयारी कोष स्थापना गरिएको
- प्राकृतिक प्रकोप पीडितहरूलाई राहत वितरण गरिएको
- बिपद् पूर्व तयारी समिति गठन भएको

परिच्छेद ७

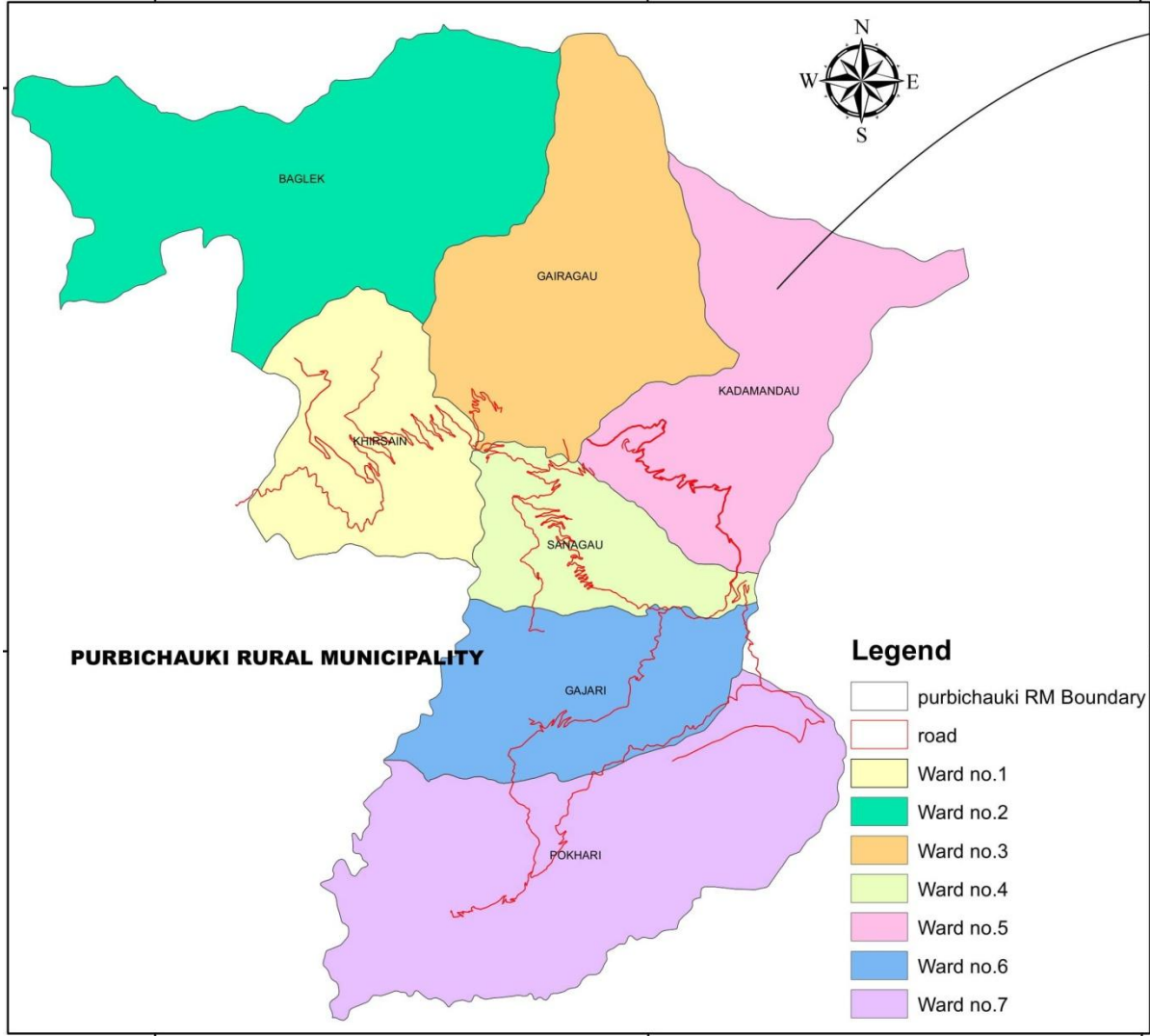
भौतिक विकासको अवस्था

७.१. यातायात पूर्वाधार

७.१.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

वडा नं.	सडकको नाम	जोडिने बस्तीहरू		लम्वाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्रोवेल, कालोपत्रे)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म			
१	खिरसैन छेपलाडी सडक	फुलौट	भुवाकोट	३ कि.मी	कच्ची	२५००
१	भान्नाला सडक	तल्लो फुलौट	भडार	२.५ कि.मी	कच्ची	५०००
२	खप्तड पर्यटन विकास क्षेत्र रोड	सिलगढी	भिररना	१५ कि मी	कच्ची	५०००
३	साजघाट गौरागाउ	साजघाट	डुम्राकोट	५ कि मी	कच्ची	१५००
३	साजघाट चिनेकोट	साजघाट	चौकोट	३ कि मी	कच्ची	७००
४	सानागाउँ,सिमलडाडा	सानागाउँ	सिमलडाडा	५ कि मी	कच्ची	३०००
४	खिरखेत ,काडामाण्डौ	खिरखेत	काडामाण्डा	१० कि मी	कच्ची	८०००
५	चौखुटे काडामाण्डौ सानागाउ	चौखुटे	सानागाउ	७ किमी	पक्की	५०००
५	चिनेकोट चौकोट सडक	सानागाउ	चौकोट	४.५ किमी	कच्ची	२५०
५	किमुडगड्यान उपरकाडा सडक	बोगटीगाउ	उपरकाडा	२ किमी	कच्ची	३००
६	कुनीगडा गाजरी पोखरी	कुनीगडा	पोखरी	९ कि म	कच्ची	३०००
६	सिमलडाडा गाजरी	सिमलगाउ	चिलखर्क	२ कि म	कच्ची	२०००
६	वडाकार्यालय दृषी खेताली	वाहुनगाउ	खेताली	२ कि म	कच्ची	१०००
७	जौमाला पोखरी सडक	गजडा	टिमुरदह	१४ कि म	कच्ची	३०००
७	गाँजरी पोखरी	गाँजरी	पोखरी	५ कि म	कच्ची	३०००
७	छोणदय गजडा	छोणदय	गजडा	३ कि म	कच्ची	५००
७	सुकलीमाटी गजडा	सुकलीमाटी	गजडा	१ कि म	कच्ची	१५०
७	सुकलीमाटी दुस्वस्ता	सुकलीमाटी	दुल्वस्ता	१ कि म	कच्ची	२५

नक्सामा पूर्वीचौकी गाउँपालिकाका सडकहरु

७.१.२ सवारी सुविधा

यस गाउँपालिकाको क्षेत्रमा रहेको पहलमान सिंह स्वार राजमार्गमा सुदूरपश्चिम यातायात, बढीमालिका यातायात, कर्णाली रिभर यातायात, महाकाली यातायात, शैलेश्वरी सार्वजनिक यातायातका बसहरु सञ्चालन हुने गरेका छन् । तर ति बसहरुले गाउँपालिकाभित्र आउजाउ गर्नेहरुलाई प्राथमिकता नदिने गरेको देखिएको छ । डडेल्धुराको उग्रतारा सार्वजनिक यातायातको डडेल्धुरा मंगलसैन (अच्छाम) सञ्चालन हुने बसले यस क्षेत्रका बासिन्दाहरुको यातायातलाई सहज बनाएको छ । यस्तै शैलेश्वरी यातायातसंग आवद्ध बोलेरो जीपहरुले यस क्षेत्रका यातायात सेवा दिँदै आएको छ । तर कच्ची सडकहरुमा भने सवारी नियमित हुन नसकेको अवस्था छ ।

७.१.३ भोलुङ्गे पुल तथा पुल पुलेसा

वडा नं.	पुलको नाम	पुल भएको खोलाको नाम	जोडिने बस्ती		पुलको प्रकार	लम्वाई	अवस्था	निर्मित साल
			देखि	सम्म				
१	साजघाट	द्रवाडे खेत	फुलौट	गैरागाउ	भोलुंगे	२५० मि	जिर्ण	२०३५
४	छोलेगाड पुल	छोलेगाड	सानागाउ	काडामाण्डौ	भुलुङ्गे	२५ मि	राम्रो	०७५

४	गण्डीगाड पुल	गडीगाड	सानागाउ	गैरागाउ	भुलङ्गे	३०मि	राम्रा	०५६
५	देउरा पुल	गण्डी गाड	सिम्पाटा	चैकोट	भोलुंगे	६ किमी	ठीकै	२०५२
५	ग्वाने पुल	गण्डी गाड	काडामाण्डौ	ग्वाने सा.वन	भोलुंगे	५० मिटर	ठीकै	२०५५
५	बन्नीसेन पुल	गण्डी गाड	चैकोट	सानागाउ	भोलुंगे	५० मिटर	ठीकै	२०५७
५	छोलेगाड पुल	छोलेगाड	काडामाण्डौ	सानागाउ	भोलुंग	४५ मिटर	ठीकै	२०७४
६	मालपेला पुल	गण्डी गाड	गाजरी	लडागडा	भुलङ्गे	११०० मि	ठिकै	२०५६
७	टिमुरदह	गण्डीगाड	सलेना	टिमुरदह	भुलङ्गे	५० मि	जिर्ण	२०५२

७. १. ४. गाउँपालिकाभित्रका मुख्य मुख्य पैदल मार्गको विवरण

वडा नं.	पैदल मार्गको नाम	जोडिने बस्तीहरु		लम्बाई (मि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		
१	सालघारी बाटो	छेपलाडी	साजघाट	३ किमी	१५००
१	पारिवन बाटो	छेपलाडी	फुलौट	२.५ किमी	५०००
१	खिनको घोरेटो बाटो	शान्तीनगर	साजघाट	३.५ किमी	३५००
१	बयालडाडा घोरेटो बाटो	खिन	भडार	२.५ किमी	२५००
२	शान्तिनगर पैदल मार्ग	शान्तिनगर	कुडासैन	८० कि मी	४०००
३	घोरेटो बाटो	डुप्राकोट	धामीठाटा	३ कि म	१५००
३	घोरेटो बाटो	चौकोट	सेरा गाउ	४ कि म	६००
४	छोलेगाड , विसुडाडा	सानागाउ	काडामाण्डौ	१ कि मि	२०००
५	बांगे बाटो	काडामाण्डौ	सानागाउ	६ किमी	५०००
५	चौखुटे पालेवन	सिम्पाटा	चौखुटे	५ किमी	४०००
५	बुडेली बाटो	नुवाघर माडु	कूडीगडा	४ किमी	७००
५	देउरा बाटो	काडामाण्डौ	चैकोट	२ किमी	५००
५	बन्नीसेरा बाटो	चैकोट	सानागाउ	२ किमी	२५०
५	बांगेबाटो	काडामाण्डौ	सानागाउँ	४ किमी	३२००
६	घडौने खोलाको बाटो	वडाकार्यालय	वास्कोट	६ कि मि	२०००
६	सिमलडाडाको बाटो	सानागाउ सिमलडाडा	गाजरी वुडाखोला	६ कि मि	२१०००
६	सेलाने बाटो	सुकाला वानिवाटा	गडीगाड	४ कि मि	१५००
६	पालनडा बाटो	थापागाउ	पानडा	५ कि मि	२१००
६	वडातडा बाटो	सुकाला	वडातडा	४ कि मि	९००
६	खेताली बाटो	वडाकार्यालय	लामगडा	४ कि मि	१०००
६	काउलवस्ती जाने बाटो	थापागाउ	मुलापानी	६ कि मि	२०००
६	सिमलगाडा जाने बाटो	वडाकार्यालय	सिमलगाड	२ कि मि	११००
७	पोखरी बगडा बाटो	पोखरी	बगडा	२ कि मि	११००
७	पोखरी कत्तरकुडी सलेना	पोखरी	सलेना	१ कि मि	
७	पोखरी टिमुरदह	पोखरी	टिमुरदह	३ कि मि	
७	पोखरी गजडा दुलवस्ता	पोखरी	दुलवस्ता	५ कि मि	

७.१.५ गाउँपालिकाभित्र निर्माणाधीन ठुला सडकहरु

सडकले जोड्ने बस्ती		लम्वाई	अनुमानित लागत रु.
देखि	सम्म		
साजघाट	गौरागाउँ	३.५ कि.मी	२७०००००
कुडीगडा	गाँजरी	६ कि.मी.	१५०००००
गाजरी	पोखरी वडा कार्यालय	३ कि.मी.	६००००००

७.१.६ टाढाको बस्तीबाट गाउँपालिकाको केन्द्र पुग्न लाग्ने अनुमाति समय

क्र.स.	बस्तीको नाम	गाउँपालिका केन्द्रसम्म पुग्ने दुरी (पैदल)
१.	दलवस्ता	करीव तीन घण्टा
२.	टिमुरदह	करीव अढाइ घण्टा
३.	कोलारे	करीव अढाइ घण्टा
४.	कुडासैन	करीव तीन घण्टा

७.१.७ बसपार्क तथा बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा व्यवस्थित बसपार्क र बस बिसौनीहरु तयार भएका छैनन् । चालकहरुलाई जहाँ मन लाग्यो त्यसै गाडी रोक्ने, बाटोमै पार्किङ्ग गर्ने गरेको पाईन्छ ।

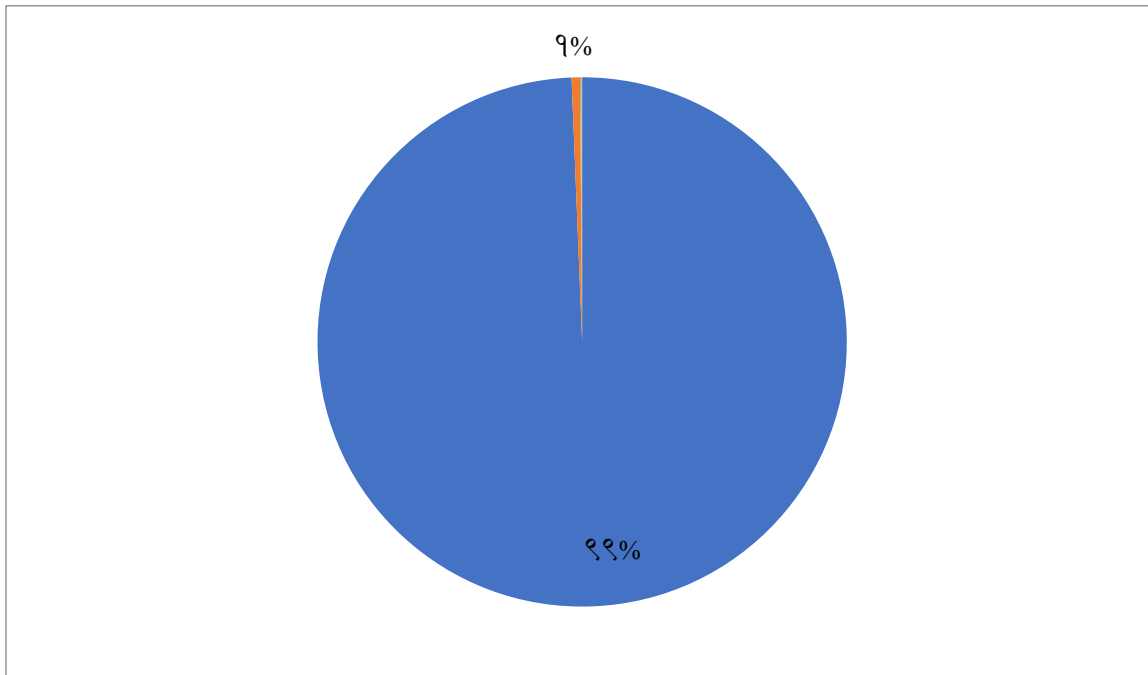
७.२ बिद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा

७.२.१ ईन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने ईन्धनको आधारमा घरपरिवार)

वडा नं.	दाउरा	मट्टितेल	LP ग्यास	गुईठा	बायोग्यास	जम्मा
१	४६१	१	२	०	०	४६४
२	६८९	१	०	०	०	६९०
३	७३८	१	७	०	०	७४६
४	५०२	०	१०	०	०	५१२
५	८५१	०	४	०	१	८५६
६	५४८	०	०	१	१	५५०
७	७२२	०	०	०	०	७२२
जम्मा	४५११	३	२३	१	२	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा रहेका कुल ४५४० परिवारहरुमध्ये ९९.३६% ले खाना पकाउनका लागि दाउराको प्रयोग गर्ने गरेको पाईएको छ । यस्तै मट्टितेलको प्रयोग गरी खाना पकाउने परिवार ०.०६%, LP ग्यासको प्रयोग गर्ने परिवार ०.५०%, गुईठाको प्रयोग गर्ने परिवार ०.०२% र बायोग्यासको प्रयोग गर्ने परिवार ०.०४ रहेका छन् ।

यस तथ्याङ्कलाई चार्टमा देखाउँदा

७.२.२ बत्ति बाल्ने ईन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

उज्यालोको रूपमा प्रयोग गरिने बत्तीको स्रोतको अवस्थाका आधारमा परिवार संख्या						
वडा नं.	बिद्युत	मट्टितेल	वायोग्यास	सोलार	अन्य	जम्मा
१	३९९	२	०	२५	३८	४६४
२	१	८	१	६५६	२४	६९०
३	२१०	९	०	४३८	८९	७४६
४	४२०	३२	०	५३	७	५१२
५	१५	६	०	८००	३५	८५६
६	१	२	१	५०३	४३	५५०
७	०	१	०	६९७	२४	७२२
जम्मा	१०४६	६०	२	३१७२	२६०	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाका कुल ४५४० घरघुरीमध्ये सबैभन्दा बढी ६९.८६% परिवारले उज्यालोको लागि सौर्य बत्ति प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो । यस्तै सबैभन्दा कम ०.०४% ले उज्यालोको रूपमा बायु ग्यास प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो । यस्तै बिद्युत प्रयोग गर्ने २३.०३% र मट्टितेल प्रयोग नै १.३२% रहेको पाईयो । अन्य विभिन्न साधनहरु उज्यालोको रूपमा प्रयोग गर्ने परिवार ५.७२% रहेको पाईयो । यस हिसावले यस गाउँपालिकाबासीहरुको बिद्युतमा पहुँचको कमी भएको देखिन्छ ।

७.२.३ जलविद्युत, सौर्य उर्जा, वायु उर्जाबाट विद्युत उत्पादन विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हालसम्म कुनै पनि विद्युतीय उर्जा उत्पादन भएको देखिदैन तर सम्भावना भने प्रचुर रहेको छ ।

७.२.४ विद्युत उपलब्ध घरपरिवार विवरण

वडा नं.	विद्युत
१	३९९
२	१
३	२१०
४	४२०
५	१५
६	१
७	०
जम्मा	१०४६

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाको वडा नं. १, ३ र ४ मा विद्युतीकरणको पहुँच राम्रो भएको पाईयो । वडा नं. ७ मा कुनै पनि घर परिवारमा विद्युतीकरण नभएको माथीको तथ्यांकले देखाउँछ । यस्तै वडा नं. १ र ६ मा जम्मा एक परिवारमा मात्रै विद्युतीकरण हुन सकेको छैन । यस्तै वडा नं. ५ मा पनि जम्मा १५ परिवारमा मात्रै विद्युतीकरण भएको तथ्यांकले देखाएको छ ।

७.३ सञ्चार तथा प्रबिधि

७.३.१ हुलाक तथा पत्रपत्रिका सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाबाट कुनै पनि पत्रपत्रिका प्रकाशन हुने गरेको छैन । डोटी जिल्ला सदरमुकामबाट प्रशासन हुने पत्रिकाहरु हुलाकमार्फत आउने गरेकोले ढिलो गरी पुग्ने गरेका छन् । यस्तै अन्य जिल्लाहरुबाट प्रकाशन भएका पत्रिकाहरु पनि हुलाकमार्फत आउने गरेका छन् । यस गाउँपालिकाभित्र प्रत्येक वडाहरुमा अतिरिक्त हुलाका कार्यालय रहेका छन् । वडा नं. ४ मा हुलाक ट्रेसिण्टर रहेको छ । हुलाक कार्यालय र कर्मचारी रहेपनि कार्यालयहरु नियमित खुल्ने गरेको भने पाईदैन । हुलाकमार्फत पठाईएका सामग्रीहरु पनि समयमै पुग्ने गरेको पाईदैन ।

७.३.२ दुरसञ्चार सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा नेपाल टेलिकम, एनसेल र स्मार्ट फोनहरुले काम गर्ने गरेको पाईएको छ ।

७.३.३ रेडियो स्टेसन सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाभित्र कुनै पनि रेडियो स्टेसनहरु छैनन् । गाउँपालिकाभित्र रेडियो नेपालको प्रदेश प्रसारण केन्द्र, डोटी र अछामबाट प्रसारण हुने व्यवसायिक तथा सामुदायिक रेडियोहरु सुनिने गरेका छन् ।

७.३.४ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

क) रेडियो

रेडियोको भएका आधारमा परिवार संख्या			
वडा नं.	भएका	नभएका	जम्मा
१	६९	३९५	४६४
२	५०६	१८४	६९०
३	१४२	६०४	७४६
४	१८८	३२४	५१२
५	२२५	६३१	८५६
६	३४	५१६	५५०
७	६३	६५९	७२२
जम्मा	१२२७	३३१३	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाको कुल ४५४० परिवारमध्ये २७.०२% परिवारसंग रेडियो रहेको देखिन्छ।

ख) टेलिभिजन

टिभी भएका परिवार संख्या			
वडा नं.	भएका	नभएका	जम्मा
१	५२	४१२	४६४
२	५	६८५	६९०
३	४७	६९९	७४६
४	५१	४६१	५१२
५	२३	८३३	८५६
६	२१	५२९	५५०
७	८	७१४	७२२
जम्मा	२०७	४३३३	४५४०

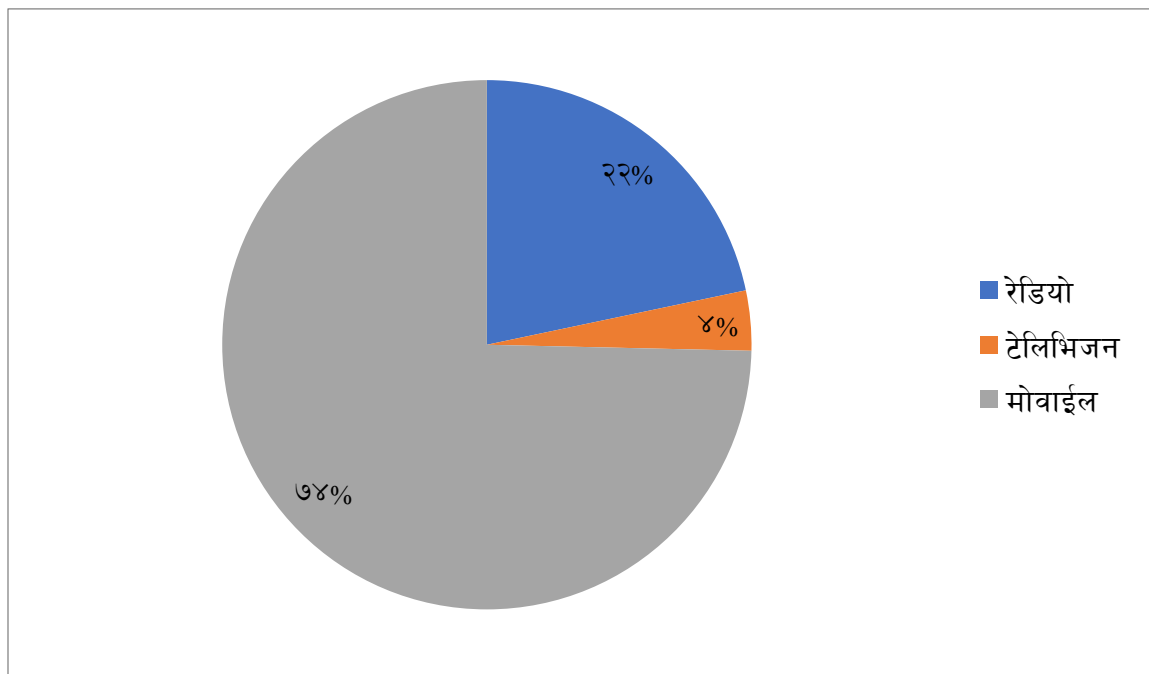
यस गाउँपालिकामा टेलिभिजनमा पहुँच हुने परिवारको संख्या ४.५५% मात्रै रहेको छ।

ग) मोवाईलको पहुँच

परिवारको मोवाईलमा पहुँचको अवस्था			
वडा नं.	भएका	नभएका	जम्मा
१	४२३	४१	४६४
२	६५०	४०	६९०
३	७१२	३४	७४६
४	४८५	२७	५१२
५	७९१	६५	८५६
६	५१७	३३	५५०
७	६४२	८०	७२२
जम्मा	४२२०	३२०	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा ९२.९५% परिवारको मोवाईलमा पहुँच रहेको पाईयो । यस आधारमा यस गाउँपालिकाका समुदायको सूचनामा पहुँच रहेको छ भन्ने देखिन्छ ।

माथी उल्लेखित आधुनिक उपकरणहरुमा गाउँपालिकाबासीको पहुँचलाई तलको चार्टमा देखाउँदा

७.४ आवास तथा भवन

७.४.१ छानाको प्रकारका आधारमा घरधुरी

घरको छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या								
वडा नं.	खरको छाना	जस्ताको छाना	ढुङ्गाको छाना	आरसिरी ढलान	काठको छाना	माटोको छाना	अन्य	जम्मा
१	६	४०	४१५	३	०	०	०	४६४
२	७१	१२	६०७	०	०	०	०	६९०
३	५६	२६	६६१	२	०	०	१	७४६
४	२१	३५९	१०३	१	०	२८	०	५१२
५	१९७	१३१	५१९	६	२	१	०	८५६
६	३७	१३	४९८	०	१	१	०	५५०
७	०	०	३७०	१	०	१	३५०	७२२
जम्मा	३८८	५८१	३१७३	१३	३	३१	३५१	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा ढुङ्गाको छाना भएका घरहरु धेरै रहेको पाईयो । कुल घरधुरी संख्या ४५४० मध्ये ६९.८८% घरहरु ढुङ्गाको छानाका रहेका छन् । यस्तै सबैभन्दा कम ०.०६% काठको छाना भएका घरहरु छन् । यस्तै टिन/जस्ताको छाना भएका १२.७९%, खरको छाना भएका ८.५४%, ०.६८% घरहरु माटोको छानाका र ०.२% आरसिसी घरहरु रहेका छन् ।

७.४.२ जगको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या

जगको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या						
वडा नं.	माटो/दुङ्गा	सिमेण्ट/दुङ्गा	फ्रेम	काठको खम्बा	अन्य	जम्मा
१	४५७	७	०	०	०	४६४
२	६८९	०	०	१	०	६९०
३	७४३	२	०	०	१	७४६
४	५०७	४	०	१	०	५१२
५	८३६	१०	९	०	१	८५६
६	५१९	१५	१५	०	१	५५०
७	७२२	०	०	०	०	७२२
जम्मा	४४७३	३८	२४	२	३	४५४०

माथीको तथ्याङ्क हेर्दा यस गाउँपालिकामा अधिकांश ९८.५२% घरहरूको जग माटो र दुङ्गाले निर्माण गरिएको छ। यस्तै सिमेण्टको जग भएका ०.८३%, फ्रेम भएका ०.५२%, काठको खम्बा भएका ०.०४% र अन्य ०.०६% रहेका छन्।

७.४.३ मापदण्ड अनुसार घर बने नवनेको अवस्था

मापदण्ड अनुसार घर भए/नभएको			
वडा नं.	भएको	नभएका	जम्मा
१	११६	३४८	४६४
२	२४	६६६	६९०
३	०	७४६	७४६
४	०	५१२	५१२
५	७	८४९	८५६
६	१०	५४०	५५०
७	०	७२२	७२२
जम्मा	१५७	४३८३	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा भवन सहिताको मापदण्ड अनुसार बनेका घरहरूको संख्या ३.४५% मात्रै रहेको छ। अन्य ९६.५४% घरहरू मापदण्ड विपरित भएका छन्।

७.४.४ भूकम्प प्रतिरोधी घरहरूको अवस्था

भूकम्प प्रतिरोधी घरको संख्या			
वडा नं.	हो	होईन	जम्मा
१	११५	३४९	४६४
२	३८	६५२	६९०
३	०	७४६	७४६
४	०	५१२	५१२
५	१	८५५	८५६

६	०	५५०	५५०
७	२१	७०१	७२२
जम्मा	१७५	४३६५	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा ३.८५% घरहरू मात्रै भूकम्प प्रतिरोधी निर्माण भएका छन् । यस आधारमा अन्य घरहरू भूकम्पको जोखिममा रहेका छन् भन्न सकिन्छ ।

७.४.५ गाउँपालिका भन्दा बाहिर पनि घर भएका परिवार संख्या

अन्त पनि घर भएका परिवार संख्या			
वडा नं.	अन्त घर भएका	नभएका	जम्मा
१	१५	४४९	४६४
२	२८	६६२	६९०
३	६३	६८३	७४६
४	२३	४८९	५१२
५	१६	८४०	८५६
६	४	५४६	५५०
७	१२	७१०	७२२
जम्मा	१६१	४३७९	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाभित्र बसोबास गर्ने ४५४० परिवारमध्ये ३.५४% परिवारको गाउँपालिकाभन्दा बाहिर पनि घर रहेको देखिएको छ ।

७.४.६ बैङ्कमा खाता भएका परिवार संख्या विवरण

बैङ्क खाताको आधारमा परिवार संख्या			
वडा नं.	खाता भएका	नभएका	जम्मा
१	३२१	१४३	४६४
२	२३३	४५७	६९०
३	२५०	४९६	७४६
४	२९२	२२०	५१२
५	६०१	२५५	८५६
६	५१५	३५	५५०
७	३४३	३७९	७२२
जम्मा	२५५५	१९८५	४५४०

यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने कुल ४५४० परिवार संख्याको ५६.२७% परिवारका कुनै न कुनै सदस्यहरूको बैङ्कमा खाता खोलेको पाईयो ।

७.४.७ बन समितिमा सहभागि भएका परिवार संख्या

बन समितिमा सहभागिताको अवस्था			
वडा नं.	छु	छैन	जम्मा
१	१४४	३२०	४६४
२	६०	६३०	६९०
३	६२२	१२४	७४६
४	३०३	२०९	५१२
५	२१०	६४६	८५६
६	५५०	०	५५०
७	३३५	३८७	७२२
जम्मा	२२२४	२३१६	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाका ४८.९८% परिवारले सामुदायिक बन उपभोक्ता समूहमा आवद्ध भएका छन् ।

७.४.८ पशुपंक्षी पालनको अवस्था

पशुपंक्षी चौपाया भएका परिवार संख्या			
वडा नं.	भएका	नभएका	जम्मा
१	४२०	४४	४६४
२	५४०	१५०	६९०
३	६९८	४८	७४६
४	३७६	१३६	५१२
५	७६०	९६	८५६
६	५३५	१५	५५०
७	६४६	७६	७२२
	३९७५	५६५	४५४०

माथीको तालिका हेर्दा यस गाउँपालिकाका कुल ४५४० परिवारमध्ये ८७.५५% परिवारको घरमा पशुपंक्षी पालन गरेका छन् ।

७.४.९ गाउँपालिकाभित्र सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जीर्ण)
				जग्गा	भवन	
१	वडा बन कार्यालय	दान्ना थला	वडा बन कार्यालय	३०० बर्ग मिटर	१० मि	ठिकै
	सि.एल.सि	दान्ना थला	सि.एल.सि	२०० बर्ग मिटर	१२ मी	ठिकै
	वडा कार्यालय	खिरसैन	वडा कार्यालय	३५० बर्ग मिटर	१० मी	ठिकै

	स्वास्थ्य चौकी भवन	खिरसैन	स्वास्थ्य चौकी			
२	खप्तड पर्यटन भवन	वग्लेक रिखडा	खप्तड पर्यटन विकास बोर्ड	३०० मि	६० मि	ठिकै
	वडा कार्यालय	वाडी	वडा कार्यालय			
	स्वास्थ्य चौकी भवन	वाडी	स्वास्थ्य चौकी			
३	गैरागाउ वडा कार्यालय	डाडागाउ	गैरागाउ वडा कार्यालय	१.०.२.३	२	ठिकै
	गैरागाउ स्वास्थ्य चौकी	डाडागाउ	गैरागाउ स्वास्थ्य चौकी	१	१	ठिकै
४	स्वास्थ्य चौकी	सानागाउ	सानागाउ स्वास्थ्यचौकी चौकी			
	वडा कार्यालय	सानागाउँ	वडा कार्यालय			
५	सिचाइ भवन	थापागाउ	गण्डीगाउ सिचाइ	२ रोपनी	१	ठीकै
	महिला विकास	पौवागडा	महिला अल्पकालीन केन्द्र	१ रोपनी	१	ठीक
	वडा कार्यालय	पौवागडा	५ नं वडा कार्यालय	३ रोपनी	१	राम्रो
	स्वास्थ्य चौकी	माडुचौरी	काडामाण्डौ स्वास्थ्य चौकी	२ रोपनी	१	ठीकै
६	वडा कार्यालय भवन	बाहुनगाउ	वडाकार्यालय	३.२	१	ठिकै
	स्वास्थ्य कार्यालय भवन	बाहुनगाउ	स्वास्थ्य कार्यालय	४.२.२	३	राम्रो
७	वडा कार्यालय	पोखरी	वडा कार्यालय	१	१	ठिकै
	स्वास्थ्य चौकी	पोखरी	स्वास्थ्य चौकी	१	१	ठिकै

७.४.१० गाउँपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दुरी

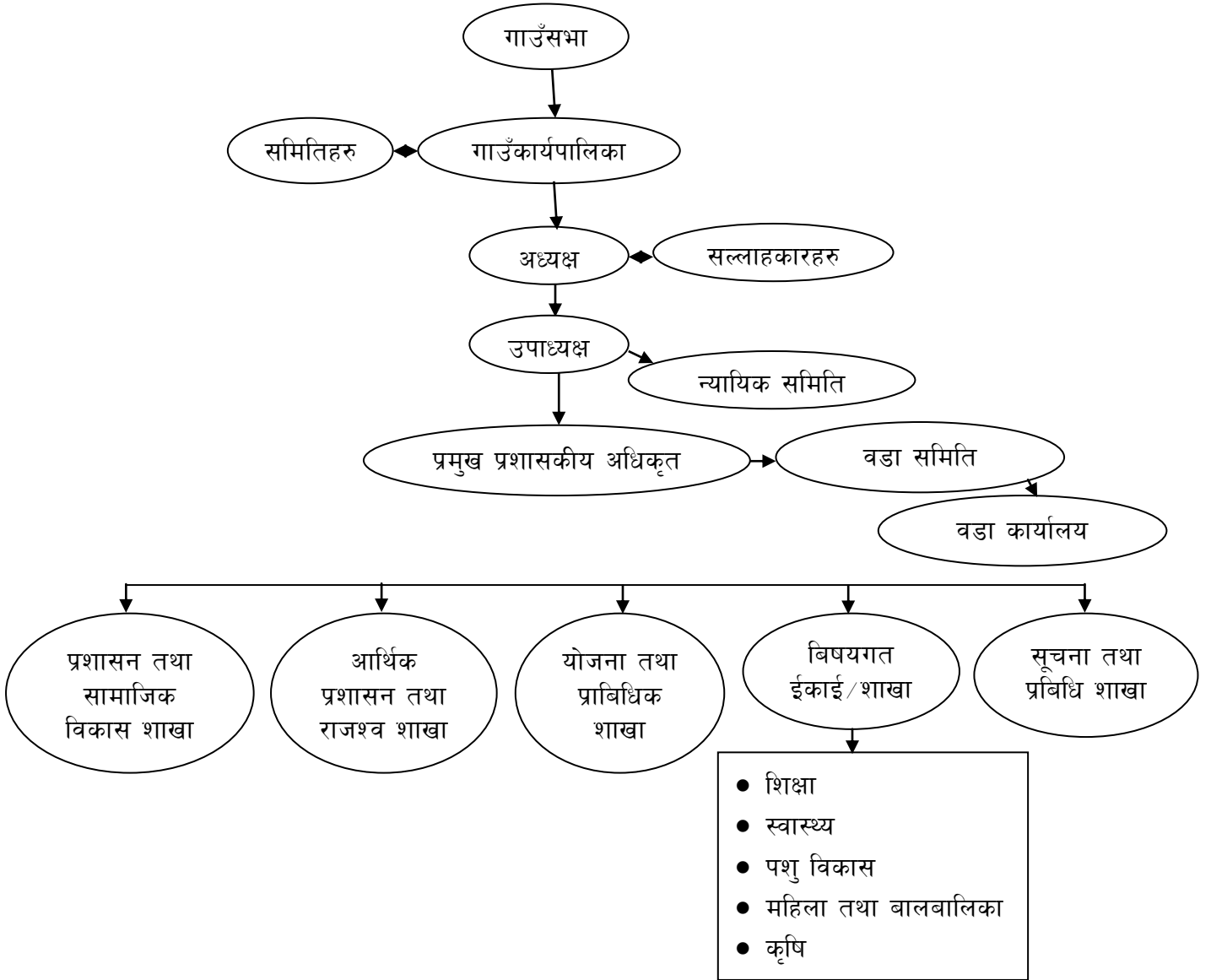
वडा नं.	साविकको गाविसको नाम	वडा केन्द्र	गाउँपालिका केन्द्रसम्म पुग्न लाग्ने दुरी (पैदल)
१	खिरसैन गाउँ विकास समिति	खिरसैन	दुई घण्टा
२	वग्लेक गाउँ विकास समिति	वाडी	३.५ घण्टा
३	गैरागाउँ गाउँ विकास समिति	गैरागाउँ	दुई घण्टा
४	सानागाउँ गाउँ विकास समिति	सानागाउँ	-
५	काडामाण्डौ गाउँ विकास समिति	बाहुन गाउँ	१ घण्टा
६	गाँजरी गाउँ विकास समिति	गाँजरी	दुई घण्टा
७	पोखरी गाउँ विकास समिति	पोखरी	तीन घण्टा

परिच्छेद ८

संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था

८.१.१ गाउँपालिकाको संगठनात्मक अवस्था

८.१.२ गाउँ कार्यपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संसाधन

क्र.स.	ईकाई/शाखा	कर्मचारी संख्या	
		दरवन्दी	पदपूर्ति
१	प्रशासन	१३	९
२	शिक्षा	२	२
३	प्राविधिक	३	३

४	महिला तथा बालबालिका	१	१
५	स्वास्थ्य	१	१
६	कृषि	१	१
७	पशु विकास	१	१
८	श्रेणीबिहिन	१	१

८.१.३ गाउँपालिकाभिन्न रहेको सरकारी कार्यालयहरु

क्र.स.	सरकारी कार्यालयको नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति
१	वडा कार्यालय	खिसैन	१	३
२	स्वास्थ्य चौकी	खिसैन	१	४
१	खप्तड पर्यटन विकास बोर्ड	रिखडा	२	०
२	वगलेक स्वास्थ्य चौकी	वाडी	२	५
३	वडा कार्यालय	वाडी	२	३
४	गौरागाउँ वडा कार्यालय	डाडा गाउँ	३	२
५	गौरागाउँ स्वास्थ्य चौकी	डाडा गाउँ	३	६
६	पुर्विर्चाकी गाउँपालिका	सानागाउँ	४	१६
७	स्वास्थ्य चौकी	सानागाउँ	४	५
८	आयुर्वेद	सानागाउँ	४	१
९	हुलाक कार्यालय	सानागाउँ	४	१
१०	प्रहरी चौकी	सानागाउँ	४	१३
११	कृषि सेवा केन्द्र	सानागाउँ	४	१
१२	पशु सेवा केन्द्र	सानागाउँ	४	१
१३	वडा कार्यालय	सानागाउँ	४	२
१४	वडा कार्यालय	काडामण्डौ	५	२
१५	स्वास्थ्य चौकी	काडामण्डौ	५	५
१६	वडा कार्यालय	गाजरी	६	२
१७	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	गाजरी	६	१
१८	वडा कार्यालय	पोखरी	७	२
१९	स्वास्थ्य चौकी	पोखरी	७	६
२०	हुलाक	पोखरी	७	४

८.२ सेवा सुबिधा सञ्चालन र व्यवस्थापन

८.२.१ उपलब्ध सेवा सुबिधाको प्रकार

- विकास निर्माण
- दैनिक प्रशासनिक कार्य सञ्चालन
- सिफारिस कार्य
- व्यवस्थापन कार्य
- सामाजिक विकास
- पूर्वाधार विकास
- संस्थागत विकास

- सामाजिक सुरक्षा
- उद्धार/राहात
- आर्थिक उपार्जन तथा वित्तीय व्यवस्थापन

८.२.२ सेवा प्रवाह प्रक्रिया र पृष्ठपोषण

- प्रचलित कानून अनुसार गाउँपालिकाले तयार गरेको नागरिक वडापत्रमा जिम्मेवारी बाँड्फाँड गरिएको
- गाउँपालिकाभिन्न विभिन्न ईकाईहरु र समितिहरु बनाई सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाईएको
- वडा कार्यालयहरु स्थापना गरि वडा मार्फत प्रदान गरिने सेवाहरुलाई नियमित गरिएको

८.३ संस्थागत सम्बन्ध र नागरिक संगठन

८.३.१ नागरिक सचेतना केन्द्र, वडा नागरिक मञ्च, टोल विकास संस्था सम्बन्धी विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्र, व ना म, टोल विकास संस्थाको नाम	वडा नं.	समूहमा आवद्ध परिवार र सदस्य संख्या विवरण						
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार संख्या			
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाती	अन्य	जम्मा
वडा नागरिक मञ्च	१	३३	२२	५५	२५	०	३०	५५
नागरिक सचेतना केन्द्र	१	२५	२७	५२	२३	०	२४	४७
प्रतिभा नागरिक सचेतना केन्द्र	३				३०			३०
प्रगतिशिल नागरिक सचेतना केन्द्र	३				३०			३०
जनसेवा नागरिक सचेतना केन्द्र	४							
भैरव नागरिक सचेतना केन्द्र	४							
सिम्पाटा नागरिक सचेतना केन्द्र	५	२५	०	२५	२५	०	०	२५
नुवाघर नागरिक सचेतना केन्द्र	५	२९	१	३०	३०	०	०	३०
उपरकाडा नागरिक सचेतना केन्द्र	५	२५	१०	३५	८	०	२७	३५
बोगटीगाउँ वडा नागरिक मञ्च	५	१८	१७	३५	१०	०	२७	३५
नुवाघर वडा नागरिक मञ्च	५	५	३०	३५	३	०	३२	३५
बटालागाउँ वडा नागरिक मञ्च	५	८	२७	३५	४	०	३१	३५
धानुकाडा वडा नागरिक मञ्च	५	१८	१७	३५	०	०	३५	३५
चैकोट वडा नागरिक मञ्च	५	२२	१३	३५	५	०	३०	३५
सिम्पाटा वडा नागरिक मञ्च	५	२०	१५	३५	१०	०	२५	३५
थापागाउँ वडा नागरिक मञ्च	५	१७	१८	३५	८	०	२७	३५
भुलवस्ती नागरिक सचेतना केन्द्र	६	२८	२	३०	३०	०		३०
वडा नागरिक मञ्च १	६	१९	८	२७	८	०	१९	२७
वडा नागरिक मञ्च २	६	१६	११	२७	५	०	२२	२७
वडा नागरिक मञ्च ३	६	२६	१	२७	६	०	२१	२७
वडा नागरिक मञ्च ४	६	१०	३०	४०	२२	०	१८	४०
वडा नागरिक मञ्च ५	६	७	२०	२७		०	२७	२७
वडा नागरिक मञ्च ६	६	२१	९	३०	१०	०	२०	३०
वडा नागरिक मञ्च ७	६	२२	५	२७	४	०	२३	२७
वडा नागरिक मञ्च ८	६	१९	११	३०	१२	०	१८	३०

वडानागरीक मञ्च ९	६	२२	८	३०	१४	०	१४	३०
लालीगुरास ना स के	७	२७	१	२८	२७	०		२८
मन्टेश्वर ना स के	७	२९	१	३०	२७	०	३	३०

८.३.२ परम्परागत समूह तथा समुदायमा आधारित संस्था विवरण

समूह, संस्था, सञ्जालको नाम	वडा नं.	समूहमा आवद्ध परिवार र सदस्य संख्या विवरण							लगानी रकम
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार संख्या				
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाती	अन्य	जम्मा	
आमा समूह	१	३००	०	३००	३५	०	२५०	३७५	५०००००
बचत समूह	१	४५०	३७०	८२०	७५	०	३१०	३८५	७०००००
अमा समूह	२	१६५		१६५	७१		९४	१६५	
आमा समूह	३	४४		४४			४४	४४	५००००
गरिवी निवारण	३	६०	५०	११०	१५		९५	११०	५००००
लाली गुरास	३	३२		३२		६	२६	३२	३००००
फुलमति समूह	३	४०		४०			४०	४०	५००००
जुनेली समूह	३	७		७			७	७	६००००
पाटाखनी भुवानी महिला समूह	३	१५		१५			१५	१५	८००००
सुनाचानी समूह	३	९		९			९	९	५००००
आमा समूह	४	१९४		१९४	६४		१३०	१९४	
काडामाण्डौ सामुदायिक संस्था	५	२८	०	२८	१०	०	१८	२८	०
आमा समूह	५	१३५	०	१५	२८	०	१०७	१३५	०
आमा समूह	६	३३२		३३२	७८		२५४	३३२	४०६०००
आमा समूह	७	३१८		३१८	१३३		१८५	३१८	४०४८३५

८.३.३ विषयगत समूह तथा संस्था (कृषि, पशुपालन, उद्यम विकास, बचत) सम्बन्धी विवरण

कृषिक, उद्यम तथा बचत समूहको नाम	वडा नं.	समूहमा आवद्ध परिवार र सदस्य संख्या विवरण							लगानी रकम
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार संख्या				
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाती	अन्य	जम्मा	
कृषक समूह	१	६१	६७	१२८	७	०	३५	४२	२०००००
नवकिरण कृषक समूह	१	१५	१२	२७	५	०	२२	२७	७०००००
श्री वराही देवी कृषक समूह	२	१२	७	१९					
श्री मालीक आलु उत्पादन कृषक समूह	२	९	१५	२४					
श्री शान्ति कृषक समूह	२	१३	४	१७					
श्री मशानि कृषक समूह	२	२४		२४					
श्री प्रगतिसिल आलु उत्पादन कृषक समूह	२	१०	८	१८					
श्री हरियाली कृषक समूह	२	१०	११	२१					
श्री कालीक आलु उत्पादन कृषक समूह	२	७	११	१८					
कोलगडा कृषक समूह	३	३०		३०			३०	३०	३००००
भागेश्वरी कृषक समूह	३	३५		३५			३५	३५	४००००
कालीका कृषक समूह	३	१६		१६			१६	१६	५००००

भागेश्वरी कृषक समुह	३	२५		२५			२५	२५	४००००
गुलाव किरण कृषक समुह	३	२५		२५			२५	२५	६००००
शिव दुर्गा कृषक समुह	३	२५		२५			२५	२५	५००००
मालीका कृषक समुह	३	३५		३५			३५	३५	५००००
खप्तड कृषक समुह	३	३०		३०			३०	३०	४००००
लालीगुराँस कृषक समुह	३	२०	६	२६		४	२२	२६	३००००
मालीका कृषक समुह	३	४०		४०	१५		२५	४०	६००००
जोशीगाउ कृषक समुह	३	४०	१०	५०			५०	५०	३००००
मनखगिरीयउना कृषक समुह	३	१०	९	१९			१९	१९	३३०००
सिल्लचोक कृषक समुह	३	४०	१५	५५			५५	५५	७००००
नभएको	४								
सहयात्री कृषक समुह	५	१५	१०	२५	२	०	२३	२५	३००००
नवकिरण कृषक समुह	५	१५	१२	२७	५	०	२२	२७	
जनसेवा कृषक सेवा	५	२२	३	२५	१०	०	१५	२५	५००००
नवकिरण कृषक समुह	५	१२	३	१५	२	०	१३	१५	५००००
सान्नीकोट कृषक समुह	५	२०	५	२५	७	०	१८	२५	३००००
नमुना कृषक समुह	५	१२	२	१८	५	०	१३	१८	३००००
बिहानी कृषक समुह	५	११	७	१८	२	०	१६	१८	
खप्तड कृषक समुह	५	२०	२	२२	०	०	२२	२२	
सयपत्री कृषक समुह	५	२०	५	२५	७	०	१८	२५	
कालिका कृषक समुह	५	१०	३	१३	१३	२	११	१३	
नभएको	६								
हरीयाली कृषक समुह	७	७	९	१६	०	०	१६	१६	२००००
पहेली कृषक समुह	७	११	९	२०	०	०	१७	२०	४५०००
फुलवारी कृषक समुह	७	१०	३	१३	४	०	९	१३	९००००
सुर्यमुखी कृषक समुह	७	१७	०	१७	११	०	६	१७	२५००
नवदुर्गा कृषक समुह	७	९	९	१८	५	०	१३	१८	५०००
भैरव कृषक समुह	७	१४	३	१७	८	०	९	१७	१४०००
पोखरी कोल कृषक समुह	७	१५	३	१८	३	०	१५	१८	४०००
कमल कृषक समुह	७	३२	०	३२	२६	०	६	३२	४०००
कल्याण कृषक समुह	७	२३	१२	३५	१५	०	२०	३५	४०००
हनुमान कृषक समुह	७	२८	४	३२	५	०	२३	३२	१००००
लालीगुरास कृषक समुह	७	२६	०	२६	६	०	२०	२६	१७०००
सुनौलो कृषक समुह	७	२१	३	२४	९	०	१५	२४	३५००
असल कृषक समुह	७	११	४	१५	३	०	१२	१५	४०००
माभगाउ कृषक समुह	७	१७	१३	३०	२६	०	४	३०	४१०००
दुल्वस्ता कृषक समुह	७	९	३	१२	२	०	१०	१२	४०००
सलेना कृषक समुह	७	१७	१४	३१	१०	०	२१	३१	४०००
टिमुरदह कृषक समुह	७	१८	४	२२	७	०	१५	२२	३५०००

८.३.४ गाउँपालिकाभिन्न कार्यरत गैसस तथा अगैसस विवरण

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	विषयगत क्षेत्र
समान पहुँच विकास केन्द्र (सिड) नेपाल, डोटी	१, २, ३, ४	स्वास्थ्य
सामुदायिक विकास केन्द्र डोटी	१, ७	शिक्षा

सोर्स नेपाल डोटी	गाउँपालिका	स्वास्थ्य
ग्रामिण विकास सेवा केन्द्र	खिरसैन	खानेपानी तथा सरसफाइ
रिम्स नेपाल	खिरसैन	कृषि
आईएसडिएस	गाउँपालिका	कृषि
सामुदायिक विकास मञ्च	गाउँपालिका	स्वास्थ्य, कृषि

८.४ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली

८.४.१ गाउँपालिकाका ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू

क्र.स	ऐन, नियम, कार्यविधिको नाम
१	विनियोजन ऐन – २०७४
२	आर्थिक ऐन, २०७४
३	स्थानीय शिक्षा ऐन, २०७५
४	सहकारी ऐन, २०७५
५	स्थानीय सरसफाई तथा स्वास्थ्य ऐन, २०७५
६	विनियोजन ऐन, २०७५
७	आर्थिक ऐन, २०७५
८	एकीकृत सम्पत्ति कर व्यवस्थापन ऐन, २०७५
९	गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र प्रधिकारको प्रमाणीकरण - कार्यविधि) नियमावली – २०७४
१०	गाउँ कार्यपालिका - कार्यसम्पादन, नियमावली – २०७४
११	गाउँ र बैठक संचालन सम्बन्धी कार्यविधि – २०७४
१२	गाउँ कार्यपालिका - कार्य विभाजन, नियमावली – २०७४
१३	पदाधिकारीहरूको आचार संहिता – २०७४
१४	शिक्षक व्यवस्थापन गर्नको लागी तयार गरिएको कार्यविधि – २०७४
१५	आधारभूत कक्षा ८ को परिक्षा संचालन कार्यविधि – २०७४
१६	" घ " वर्गको निर्माण व्यवसाय ईजाजतपत्र सम्बन्धि कार्यविधि – २०७५
१७	जग्गा खरिद तथा प्राप्ति सम्बन्धि कार्यविधि – २०७५
१८	स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धि कार्यविधि – २०७५
१९	उपभोक्ता समिति गठन तथा परिचालन सम्बन्धि कार्यविधि – २०७५
२०	विपद कोष संचालन तथा व्यवस्थापन नियमावली – २०७५

८.४.२ गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारी

क्र.सं.	पद	कार्यरत कर्मचारीको नाम, थर	सेवा	श्रेणी	कैफियत
१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	श्री विनोद सापकोटा	प्रशासन	रा.प.अनं.तृ.	
२	शाखा अधिकृत	श्री रामआशिष ठाकुर	शिक्षा	रा.प.अनं.तृ.	
३	ईन्जिनियर		ईन्जीनियरिड	रा.प.अनं.तृ.	
४	नायब सुब्बा	श्री दिपक प्रसाद नगरकोटी	प्रशासन	रा.प.अनं.प्र.	

५	नायब सुब्बा		प्रशासन	रा.प.अनं.प्र. (न्याय).	
६	प्रा.स./नायब सुब्बा	श्री टिकाराम जोशी	शिक्षा	रा.प.अनं.प्र.	
७	स.म.बि.नि. वा खरिदार	श्री कल्पना विष्ट	विविध	रा.प.अनं.द्वि	
८	लेखापाल	श्री रविन्द्र महारा	प्रशासन	रा.प.अनं.प्र.	
९	आन्तरिक लेखा परिक्षक		प्रशासन	रा.प.अनं.प्र.	
१०	सव इन्जिनियर (सिभिल,जनरल)	श्री लोक बहादुर खडका	ईन्जीनियरिड	सहायक स्तर पाचौ	स्था.नि. स्थायी
११	सव इन्जिनियर (सिभिल,आर्किटेक्ट)		ईन्जीनियरिड	रा.प.अनं.प्र.	
१२	सह लेखापाल	श्री केशव न्यौपाने	प्रशासन	रा.प.अनं.द्वि.	
१३	अधिकृत छैटौ तह	श्री टेक बहादुर खडका	प्रशासन	अधिकृत छैटौ तह	स्था.नि. स्थायी
१४	स्वास्थ्य संयोजक	श्री योगेन्द्र खडका	स्वास्थ्य	अधिकृत छैटौ तह	
१५	ना.प्रा.से.	श्री मनि नाथ	कृषि	रा.प.अनं.प्र.	
१६	पशु सेवा प्राविधिक	श्री भिम थापा	पशु	रा.प.अनं.प्र.	
१७	खरिदार	श्री कृष्ण बहादुर खडका	प्रशासन	सहायक चौथौ	स्था.नि. स्थायी
१८	खरिदार	श्री नवराज जोशी	प्रशासन	सहायक चौथौ	स्था.नि. स्थायी
१९	कार्यालय सहयोगी	श्री लाल बहादुर कुवँर		श्रेणी विहिन	स्था.नि. स्थायी

८.४.३ गाउँपालिकाको प्रशासनिक नक्सा

